

ISKRA

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE »ISKRA« – KRANJ

8

LETNIK III.

1957

ISKRA

glasilo delovnega

kolektiva

tovarne elektrotehničnih

in finomehaničnih

izdelkov

»Iskra« Kranj

1957

št. 8

avgust

Izdaja:

Upravni odbor

Ureja:

Uredniški odbor

Odgovorni urednik:

Tone Dovjak

Zlato polje, Kranj

Naslov uredništva:

Tovarna »Iskra«

Gorenja Sava 6

telefon 231

(interna 425)

Naslovna slika:

Bivak pod vrhom Kočne

Dušan Renčelj

Klišeeje izdelala:

klišarna »Gorenjski tisk«

Kranj

Tisk:

»Gorenjski tisk«

Kranj

Naklada:

3000 izvodov

VSEBINA

- Samski dom, ustanova s samostojnim finansiranjem — c
- Podprli smo človekoljubno akcijo — Franc Božič
- Kam izvažamo? - Turčija — Dipl. oec. Stane Istenič
- Sprejet je bil nov premijski pravilnik — c
- 10.000 km po Evropi — Pavel Kryštufek
- Še nekaj k temi o naših razstavah — Bogomir Ljubič
- Zanimivosti iz tehnike - Atomske novice — IEV
- P. V. v podjetju »ISKRA« — Avrelij Tronkar
- Kako se vozimo z avtobusom v službo — SOS
- Avtomatski brzozav že konkurira telefonu — inju
- Kako smo gradili bivak pod vrhom Kočne
- Dvojno srečanje kegljačev »ISKRA« : »NIKOLA TESLA« — V. S.
- Povratni športni dvoboj med ekipama »ISKRA« in »NIKOLA TESLA« — Sg
- Zadnja športna novica — Sg
- In spet se je začela šola — Sg
- Med našimi taborniki — Korošec Vladimir
- Praktični nasvet — Sg
- Vtisi iz Bosne — F. G. Bizeljski
- Naši izleti

SAMSKI DOM

ustanova
s samostojnim
finansiranjem

Že svojčas je postal samski dom in razmere v njem predmet razprav na raznih forumih v podjetju. Tem razpravam je sledilo več ukrepov, ki pa vendar niso bistveno pripomogli k izboljšanju stanja v samskem domu, deloma vsled premajhne kontrole nad njihovim izvajanjem, a v precejšnji meri vsled stanovalcev samih, ki kakor se zdi, niso v zadostni meri zainteresirani, da samski dom postane njihovo prijetno, domače prebivališče. Seveda ta ugotovitev ne velja za vse, ker velik del stanovalcev obsoja negativne primere, ki so se dogajali in se žal še dogajajo, da tu ne govorimo o odnosu nekaterih stanovalcev do skupne lastnine, ki jo jim je dalo podjetje, da si uredijo svoj dom.

Ne gre torej zdaj za to, da bi podrobno analizirali vse nevšečnosti in neprijetnosti, povzročene s strani raznih posameznikov, pač pa za to, za kar je vsekakor že čas, da se razmere v samskem domu enkrat za vselej uredijo. S tem namenom je bil sklican na iniciativo upravnega odbora podjetja tudi sestanek vseh forumov političnih in družbenih organizacij v podjetju, ki naj bi skupno z upravnim odborom proučili in podrobno analizirali razmere v samskem domu in našli pot k njihovi ureditvi.

Zadnja leta se je v samskem domu skušalo marsikaj doseči zgolj z administrativno - disciplinskimi ukrepi, toda videti je, da niso želi zaželenega uspeha. Ne trdimo, da je ravno disciplinski ukrep edina in edinole pravilna metoda za uvajanje reda in pravih odnosov med stanovalci in odnosa do skupne imovine, toda če tak disciplinski ukrep nekdo pojmuje zgolj kot tendenco za omejitve svoje osebne svobode, ne pa kot namero uvesti red v skupnem prebivališču, potem je jasno, da gredo stvari svojo pot. Nihče ne zanika porajajočih se težav, problemov, ki so čisto osebnega značaja, toda vedno je treba imeti pred očmi, da je take primere potrebno reševati z dobro mero občutka za objektivnost, ki se mora odraziti v podrejanju osebnih nagnenij redu, ki je predpisan za sleherno podobno ustanovo kot je naš samski dom. Ravno v ozkem, osebnem in včasih popolnoma sebičnem gledanju stvari pride do razprtij med stanovalci samimi in na koncu konca tudi do nezdravih odnosov med stanovalci in upravnikom.

Ni torej slučajno, da mnoge kritike stanovalcev v samskem domu lete na upravnik, ki je po njihovem mnenju izvajal nepravilne ukrepe, čeprav je imel za njihovo izvajanje nalog od upravnih organov podjetja. Ne želimo s tem reči, da ni bilo morda kakšnih nepravilnih odločitev z njegove strani, toda

spričo razmer v samskem domu je sleherno zvrčanje krivde na eno osebo, ki jo je podjetje pooblastilo, da skrbi za red, popolnoma napačno in neutemeljeno, ker številni primeri kršenja hišnega reda v ustanovi govore o popolnoma nasprotnem.

Posebno vprašanje je odnos stanovalcev do skupne lastnine. Bili so in so še primeri zelo neodgovorne ravnanja z imovino, ki je stanovalcem dana v uporabo, bodisi, da so to malenkostne stvari, ali pa primeri, kjer človek podvomi v kulturno razvitost posameznikov. Če nekdo uporablja skupno lastnino s tem ni rečeno, da se lahko s njo postopa na neodgovoren način. V to lastnino so bila s strani podjetja vložena precejšnja sredstva, ki so omogočila številnim stanovalcem razmeroma udobno prebivanje v domu.

Vsled omenjenih in sličnih ugotovitev je Upravni odbor sklenil predlagati delavskemu svetu, da Samski dom postane ustanova s samostojnim finansiranjem, kar je delavski svet že sprejel. S tem se bo vsekakor ukrepila odgovornost stanovalcev do imovine s katero razpolagajo, okrepljen pa se bo zdrav odnos tudi do pravih poslovnanj ustanove v kateri prebivajo. Vsled tega je podan predlog, da se v samskem domu uvede ekonomska najemnina. S tem bo doseženo to, kar ni bilo mogoče doseči z raznimi drugimi ukrepi; namreč, stanovalci bodo jeli prihajati do spoznanja, da uporabljajo imovino, ki se mora obnavljati, toda ne vedno samo z raznimi novimi dotacijami, temveč tudi z dobrim gospodarjenjem. Če bodo stanovalci pravilno razumeli ta ukrep in če bo novostanovljeni upravni odbor pravilno izkoriščal ustvarjena sredstva v ustanovi, upoštevajoč prispevek podjetja za kritje razlike med dejansko in ekonomsko najemnino, se bo finančni položaj (in s tem tudi udobnost stanovanja) prav gotovo izboljšal. Predložen je tudi nov hišni red, ki določa režim življenja v domu. Izvajanje in spoštovanje hišnega reda pa vsekakor ne bo odvisno samo od upravnika, temveč tudi od vseh stanovalcev. Ureditev razmer v samskem domu ne zavisi samo od zunanjih faktorjev, temveč predvsem od discipliniranosti ljudi, ki živijo v ustanovi.

Upamo, da bodo ti najnovejši ukrepi pomenili prvi korak k dokončni ureditvi razmer v samskem domu, ki so podjetju in pa tudi stanovalcem samim postale že neprijetne.

Poleg samskega doma se je na tem sestanku razpravljalo tudi o perspektivnem razvitku našega počitniškega doma v Ankaranu. Neposreden povod za to so bile številne objektivne in neobjektivne

kritike, ki jih je bilo slišati v podjetju med letošnjo letovanjsko sezono. Mnogi »nezadovoljneži« so našli toliko kritičnih pripomb, da bi človek lahko podvomil, ali sploh kaže naš počitniški dom v Ankaranu naprej razvijati, ali pa najti neko drugo primerno rešitev, ki bi vsem ali pa vsaj večini ugajala. Toda mnenja so različna in preveč jih je, da bi se našla taka rešitev, ki bi zadovoljila skromnega, obenem pa tudi zelo razvajenega letoviščarja. Največ kritik je seveda deležna oddaljenost počitniškega doma od morja, ki mnogim sicer ne dela težav, drugim pa je seveda pot od morja do doma mnogo predolga in prestrma. Nekateri si vztrajno želijo, da bi se »preselili« k morju, a drugi celo predlagajo naj bi vse skupaj prodali in se »naselili« nekje drugje.

Razumljivo je, da ljudje postajajo zahtevnejši. Brez dvoma je prav, da kritizirajo. Toda med zahtevami in možnostmi, ter med objektivno in neobjektivno kritiko je nekje meja. Ta meja je pri raznih ljudeh različna, zavisi pač od tega, kaj potrebujejo, da so zadovoljni in kakšen odnos imajo do stvari, ki jim ugaja ali ne. Brez dvoma je bilo v letošnji sezoni precej neutemeljenih kritik, na osnovi katerih se ni dalo zaključiti, da upoštevajo dejstvo, da je podjetje že v lanskem letu zagotovilo 500 članom kolektiva in njihovim svojcem oddih na morju, a letos bo ta številka porasla na 1000, kolikor gostov pač zmora počitniški dom. Vsekakor je to uspeh, če vemo, kako so naši ljudje odhajali na oddih pred leti. Jasno je tudi, da v počitniškem domu še ni vse tako urejeno, kot bi si želeli. Toda ali je na osnovi tega lahko tako enostavno priti do zaključka, da počitniški dom v Ankaranu ne ustreza našim zahtevam in željam. Vsekakor so to dokaj neskromne

trditve. Mnogo bolje bi bilo, če bi se vsako leto po končani sezoni podali predlogi, (ki bi temeljili na naših finančnih možnostih), kaj bi bilo potrebno v našem počitniškem domu še urediti. Tako bi se odpravile mnoge pomanjkljivosti, nad katerimi naši ljudje upravičeno negodujejo.

V razpravi na sestanku upravnega odbora in forumov političnih organizacij se je izluščilo mnenje, da je potrebno naš počitniški dom naprej razvijati v smeri nudenja našim ljudem čim udobnejše pogoje letovanja.

Odpravila naj bi se postopoma razlika med udobjem v zidani stavbi in hišicah tako, da ne bi bilo več »bojazni«, kdo bo šel v stavbo in kdo v hišico, kar je mimogrede povedano, vzbudilo letos toliko očitkov.

Za tiste, ki jim je pot predolga in prenaporna, naj bi se pri »Turistu« zgradila provizorična jedilnica, kamor bi se opoldne dovažala hrana za one, ki ne bi želeli iti na kosilo v stavbo.

Po končani letošnji sezoni bi bilo potrebno misliti na ureditev poti in okolice doma, kakor tudi na ureditev raznih igrišč. Brez dvoma je nujno, da mislimo tudi na povečanje zmogljivosti počitniškega doma, ker bomo morali sčasoma omogočiti slehernemu članu, ki bo želel letovati ob morju, prijeten oddih. Poleg tega je še cela vrsta drobnih vprašanj, ki jih bo potrebno rešiti v prihodnji sezoni, kar bo pripomoglo k udobnejšemu letovanju.

Možnosti za ureditev našega počitniškega doma so odprte. Toda vse se ne da storiti v enem letu, pač pa je zato potreben čas in dobra volja, ob kateri bo marsikdo opustil svojo zahtevnost in se vdal občutku skromnejšega zadovoljstva.

Podprli smo

ČLOVEKOLJUBNO AKCIJO

Klinične bolnišnice v Ljubljani, zdravilišča in drugi zdravstveni zavodi potrebujejo mnogo krvi, s katero rešujejo življenja tisočerm materam pri porodu, ponesrečencem in drugim nesrečnikom, katerih življenja so v nevarnosti. Zato vse organizacije Rdečega križa pomagajo pri organiziranju krvodajalskih akcij širom naše domovine. Človekoljubna vzgoja naših delovnih ljudi je ravno pri teh akcijah pokazala obilne plodove, saj je odziv zlasti med delavci silno velik.

Okrajni odbor Rdečega križa v Kranju se je obrnil tudi na našo sindikalno podružnico, da bi zbrala čimveč svojih članov k prostovoljni oddaji krvi. Radi smo pristopili k tej organizaciji, zavedač se globoke humanosti tega dejanja.

Dne 16. in 17. avgusta je prispela iz Ljubljane transfuzijska ekipa, ki je

oba dni delala v prostorih obratne ambulante s pomočjo zdravstvenega kadra naše ambulante. Prvi dan je oddalo kri 111, drugi dan pa 116 članov našega kolektiva. Skupno se je torej odzvalo 227 naših sodelavcev.

Vsekakor smo lahko zadovoljni, da je odziv bil tolikšen, saj dokazuje visoko stopnjo človekoljubnosti članov našega kolektiva. Nedvomno bi ta akcija bila še bolj množična, če se ne bi vršila ravno v času dopustov in pa v precej vročih dneh, kar je marsikoga odvrnilo od udeležbe. Tudi organizacija je bila dobra, saj je vse potekalo brez motenj, gneče in drugih nevšečnosti.

Zdravnica dr. Sivc Zinka, ki je vodila transfuzijsko ekipo, je izrazila veliko zadovoljstvo nad udeležbo in organizacijo te krvodajalske akcije med našim kolektivom ter vso zahvalo vsem udeležencem.

Vsak krvodajalec je po odvzemu krvi čutil v sebi lepo zavest, da je storil nekaj čudovito lepega in sklenil, da se bo tudi v bodoče odzval, saj bo mogoče ravno njegova kri rešila življenje nepoznanemu sočloveku. Vsi oni, ki so imeli neopravičeno bojazen pred odvzemanjem krvi, češ, da je morebiti za njih škodljivo, pa so se imeli priliko prepričati, da se odvzem krvi izvrši šele po skrbnem zdravniškem in rentgenskem pregledu, kjer se natančno ugotovi, kdo je sposoben za oddajo krvi po svojem zdravstvenem stanju. Pri prihodnji akciji zato računamo še z večjo udeležbo članov našega delovnega kolektiva.

Tem potom se še enkrat skupno zahvaljujemo vsem našim prostovoljnim krvodajalcem!

FRANCE BOŽIČ

KAM IZVAŽAMO?

TURČIJA

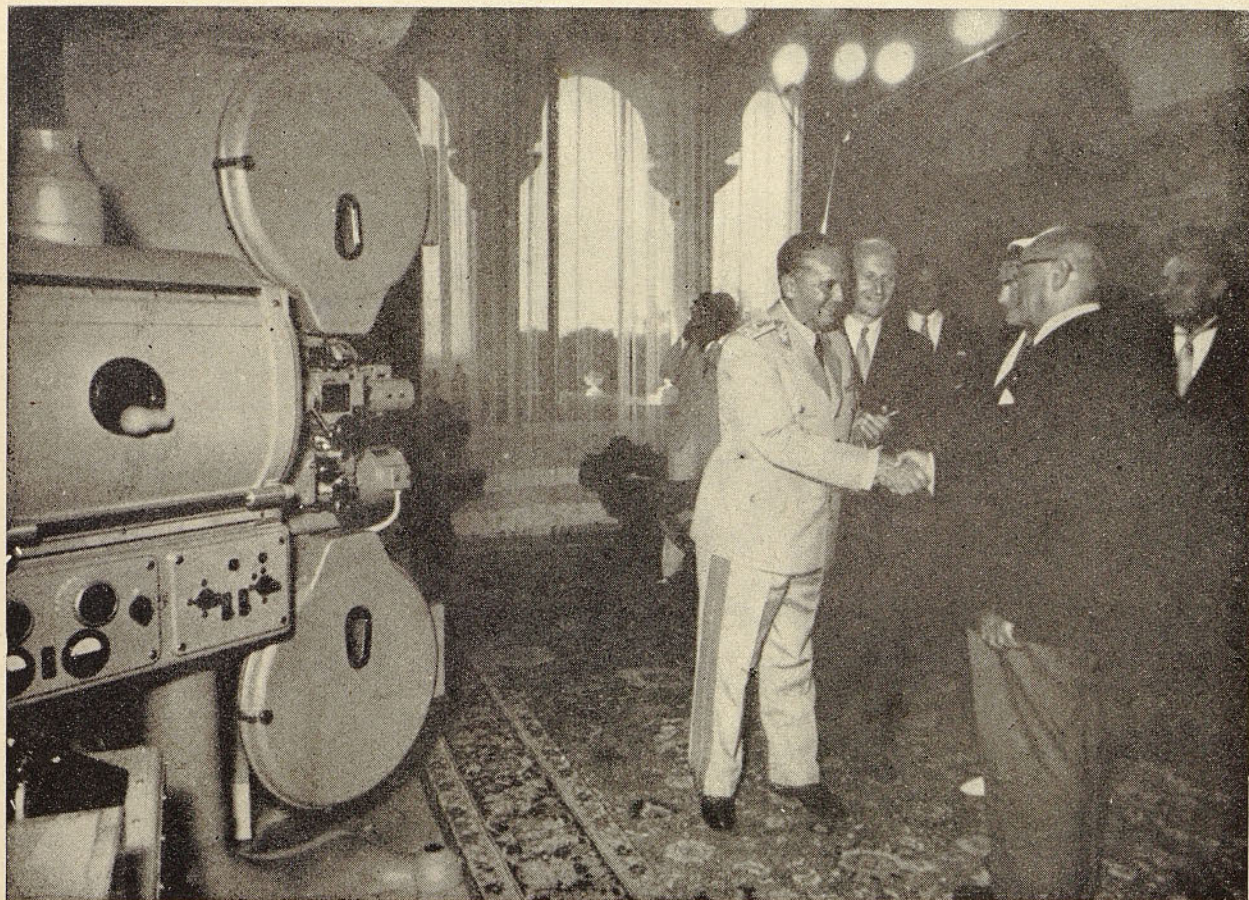
Ena izmed prvih držav, kamor je naša tovarna pričela izvažati svoje artikle, je Turčija. Tja so bili namenjeni veliki zaboji, na katerih je pisalo FCO ISTANBUL. Od tega je že nekaj časa in naše zveze, ki so bile takrat vzpostavljene s Turčijo, so se še poglobile.

Dipl. vec. Stane Istenič

Cotovo ste si že ogledali zemljevid Turčije, če ne že iz drugih razlogov, verjetno zato, ker ste v tovarni slišali: »Ti števcji so za Turčijo, ti projektorji so namenjeni za Izmir« itd., itd.

Turčija spada med one redke države, ki leže na dveh kontinentih, leži namreč v Evropi in Aziji. Na severu meji na Črno morje, Bolgarijo, Grčijo, na zapadu na Egejsko morje, na jugu na Sredozemsko morje, Sirijo, Irak, na vzhodu pa na Perzijo in SZ. Celotna velikost države je 767.000 km² in ima 21 milijonov prebivalcev. Evropski del Turčije obsega Tracijo, kjer leži največje turško mesto — Istanbul, ki spada med najlepše ležeča mesta na svetu. Azijski del države obsega na vzhodu visoko Mezopotamijo,

Obisk maršala Tita pri našem zastopstvu v Turčiji

na severu leži med gorovji jezero Van, še severneje pa se razprostira Armensko višavje, z najvišjo goro Ararat (5156 m), dočim notranjost Anatolske planote oklepajo gorovja Taurus in Antitaurus. To je suh, planotast svet in reke ki pritečejo iz gorovij, usahnejo.

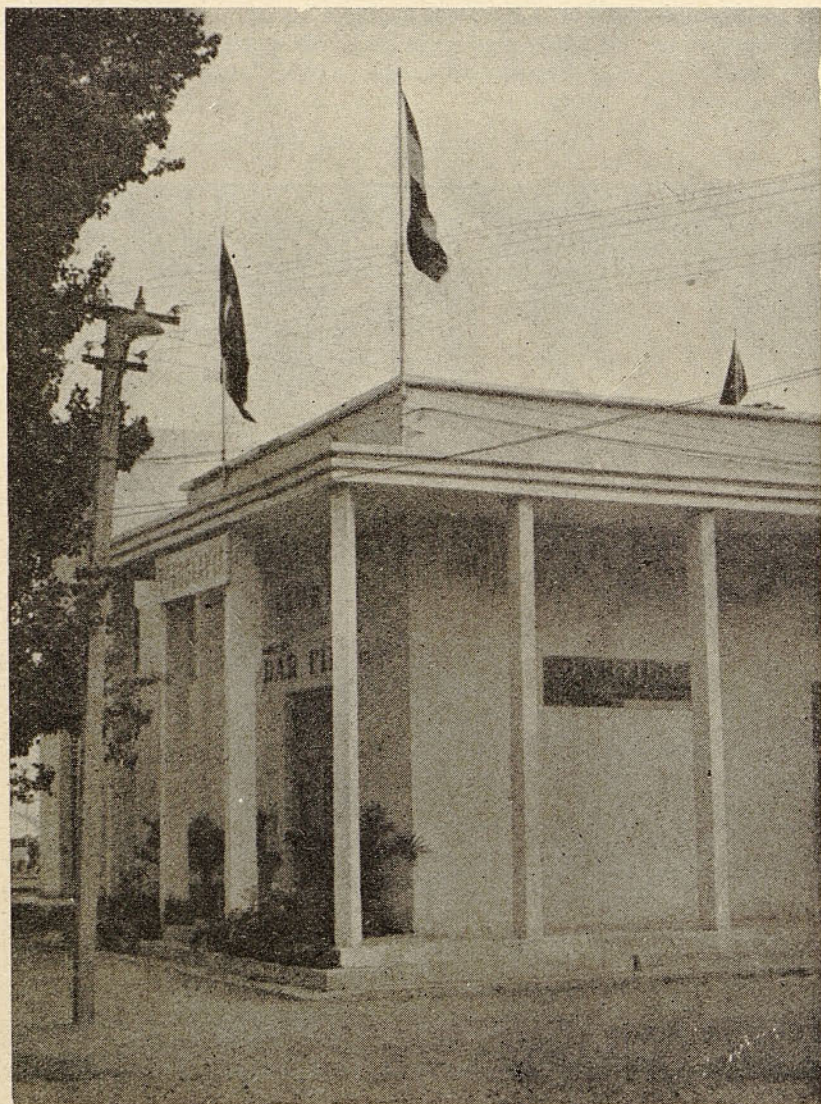
Rodovitni del države je ob morski obali in ob rekah, kjer uspeva tobak, oljka, vinska trta in južno sadje. Čeprav je bila Turčija pred vojno slabo razvita agrarna država, je danes postala v proizvodnji žita popolnoma neodvisna od drugih dežel in svoje presežke celo izvažata. Turčija je tudi zelo bogata na rudah in njen glavni cilj je zgraditi si težko industrijo. Močno razvita je tekstilna industrija, ki bazira v glavnem na domačih surovinah.

Zgodovina Turčije je zelo pestra. Pred nekaj stoletji je bila ogromna država, brez geografske celote. Raztezala se je v Evropo, Azijo in Afriko. V 16. stoletju je tedanja Turčija obsegala v Evropi Balkan in Ogrsko, v 18. stoletju pa samo še Tracijo, Macedonijo in Epir, dočim je v Aziji obsegala Sirijo,

Palestino in Arabijo, v Afriki pa Egipt in Tripolitanijo. Po I. svetovni vojni je zgubila precejšen del teh pokrajin. V Evropi je obdržala samo Tracijo, v Aziji Malo Azijo, dočim je Afriške in ostale posesti izgubila, odnosno bolje rečeno, dežele so se osamosvojile.

Nov preporod države je pričel Kemal Atatürk. S svojimi reformami je pričel boj proti fevdalni zastalosti. Leta 1934 je postavil 5-letni gospodarski plan, ki je imel za cilj razvoj industrije in poljedelstva.

Prav je, da povemo še to, da je na ozemlju sedanje Turčije zelo veliko kulturnih spomenikov starih kultur, kot Makedonske, Bizantinske in Osmanske, ki so dale zemlji svoj pečat. Saj je samo Istanbul, nekdanji Konstantinopol — Bizanc, poln zanimivih cerkva, mošej itd. Ob obali Male Azije, t. j. ob Egejskem morju pa so ostanki starogrških naselbin, templjev in amfiteatrov. Poleg teh so vidne tudi razvaline utrdb, ki so jih postavljali Križarji na svojih pohodih.

Jugoslovanski paviljon
z Iskrinimi izdelki
na velesejmu v Izmiru

Preko ozemlja sedanje Turčije so že v starih časih vodile trgovske poti iz Azije v Evropo. Tudi današnja Turčija ima živahne trgovske stike. Res je, da si gradi lastno industrijo, toda še vedno mora industrijske proizvode uvažati. Izvaža pa poljedelske proizvode in rudo. Na turškem uvozu je udeležena tudi naša država. Naša tovarna pa med jugoslovanskimi uvozniki oziroma izvozniki zavzema pomembno mesto, kot nam kaže naslednja tabela:

Skupna vrednost izvoza	
Leta 1953	\$ 28.892,51
„ 1954	\$ 147.552,79
„ 1955	\$ 173.132,40
„ 1956	\$ 187.121,07
Skupaj	\$ 536.698,77

Ta vsota pa se bo še povečala z letošnjim izvozom, ki je do sedaj dosegel vrednost \$ 42.806,70 in, ki se bo do konca leta že znatno povečala, saj glavnih naročil šele pričakujemo. Važno je pri tem poudariti, da ni vedno tovarna tisti, ki ne more izvršiti oziroma povečati izvoz, temveč, da so še drugi vzroki kot n. pr. mednarodni plačilni sporazum, ter razni ostali trgovski dogovori itd. Turški kupci se namreč interesirajo za vse naše izdelke od kino-projektorjev, telekomunikacijskih naprav, merilnih instrumentov pa do avtoelektrike in vrtnih strojev. Ime ISKRA predstavlja danes v Turčiji pojem, ki pomeni solidne izdelke elektrotehnične in finomehnične stroke. Nad 60 % vseh projektorjev, ki so v pogonu v Turčiji, nosi ime Iskra in to je lep uspeh našega kolektiva.

SPREJET JE BIL NOV PREMIJSKI PRAVILNIK

Zanimanje, ki je vladalo v podjetju za novi premijski pravilnik v času, ko je bil osnutek med delovnim kolektivom na razpravi, je dalo zasedanju delavskega sveta živahen ton. Čeprav je bil dnevni red zelo obsežen — vseboval je poročilo o dejavnosti UO in polletno poročilo o gospodarskem uspehu podjetja — je bila razprava o premijskem pravilniku pestrejša kot po poročilih, ki jih je podal tov. Jože Benčič, predsednik UO. Morda tiči vzrok v ugotavljanju uspehov v letošnjem prvem polletju, ki ilustrirajo zelo nagel vzpon proizvodnje in povečano proizvodnost dela. Iz rezultatov v poročilih sledi, da smo v letošnjem letu dosegli velik napredek, ki morda presega tudi naša pričakovanja. Vzrokov za to je brez dvoma precej: od boljšega preskrbovanja z materialom, kvalitetnejše izdelave orodij, boljše organizacije proizvod. procesa, večje uvežbanosti kadra do uspešnejšega funkcioniranja posameznih oddelkov. Na zadnje mesto ne spada tudi sprostitvev norm, ki delavcem vrača zaupanje v svoje lastne sposobnosti in jih stimulira k večji intenzivnosti dela. Podrobne podatke o proizvodni in komercialni dejavnosti smo objavili že v 6.—7. številki.

»Ko tako gledamo na dosežene rezultate«, je rečeno v poročilu. Ko tako gledamo na dosežene rezultate, s katerimi smo lahko v letošnjem letu zadovoljni, pa se kaže potreba, da hkrati razmišljamo tudi o perspektivi nadaljnega razvitka, in sicer tembolj, ker zahtevajo to objektivni in subjektivni činitelji. Prihaja čas, ko bomo morali vedno bolj usmerjati naše gospodarstvo k čim solidnejšemu in cenejšemu poslovanju, k raznim racionalizacijam in modernizacijam, k še boljšemu vzdrževanju obsto-

ječih in pri nas že razmeroma izrabljenih naprav itd. Če bomo s tako voljo kot do sedaj in v tej smeri razvijali svoje delo in v njem iskali novih možnosti za dvig našega ekonomskega potenciala, potem bomo prav gotovo izpolnili pričakovanja vseh naših delavcev, ki od nadaljnega razvoja gospodarstva veliko pričakujejo.

Zanimivo je tudi finančno poročilo, ki je bilo podano na zasedanju delavskega sveta. Navajamo nekaj podatkov:

Realizacija v prvem polletju 1957:

Januar	din	323,147.000.—
Februar	din	290,732.000.—
Marec	din	538,797.000.—
April	din	516,055.000.—
Maj	din	453,010.000.—
Junij	din	489,912.000.—
		skupaj din 2.611,653.000.—

od tega:

redna prodaja	din	2.057,556.000.—
interna prodaja	din	101,537.000.—
inozemska prodaja	din	67,767.000.—
trgovine in zastop.	din	390,793.000.—

skupaj din 2.611,653.000.—

Od navedene realizacije ne gre v obračun dobička interna realizacija, del redne realizacije telefonskih central, pri katerih še nimamo obračunskih stroš-

kov in zaloge blaga v trgovinah in zastopstvih. Vendar bo ne glede na to plan realizacije presežen.

Plačila dobaviteljem so znašala 699,156.000 din in so tekla sorazmerno dobro, predvsem ob koncu prvega polletja. Zaostankov nimamo mnogo in je v tem pogledu situacija napram letu 1956 mnogo boljša.

Družbene obveznosti iz dobička so akontirane v višini lanskoletnega doseženega dobička. Plačane so bile vse družbene obveznosti brez vsakega zaostanka.

PLAČE IZ DOBIČKA:

Formiranje plač iz dobička je bilo izvršeno samo za leto 1956, in je znašalo brez korektur bilančne komisije 1. I. 1957:

Ostanek iz leta 1956	din 19,900.710.—
Ostanek iz leta 1956 za premije	din 10,239.764.—
Ostanek iz leta 1956 za nagrade	din 1,389.490.—
	<hr/>
	skupno din 31,529.964.—

Plače iz dobička za leto 1957 še niso formirane, ker še ni izvršen obračun dohodka za I. polletje 1957.

V letu 1957 so bila izvršena sledeča izplačila:

1. dodatki na službena leta	din 306.831.—
2. plače uslužbencev okrepčevalnice	din 141.502.—
3. nadure uslužbencev	din 1,675.497.—
4. delovne obleke	din 677.755.—
5. darila	din 39.100.—
6. plače iz dobička za leto 1956	din 18,927.906.—
7. nagrade X. — XII. 1956 in I. — III. 1957	din 2,670.700.—
8. premije do 31. 3. 1957	din 10,864.114.—
9. soc. zavarovanje za neplačane dopuste preko 7 dni za leto 1956	din 5.200.—
10. nadomestilo stroškov članom del. sveta za zasedanja	din 95.000.—
	<hr/>
skupaj	din 35,401.605.—

Iz navedenih podatkov je razvidno, da smo že izkoristili od letošnjega dobička cca 4,000.000 din ob neupoštevanju bilančnih korektur.

Že med razpravo o osnutku premijskega pravilnika je bilo upravnemu odboru podanih precej pripomb in predlogov za spremembo nekaterih določb tekstnega dela, kakor tudi premijskih osnov na posameznih delovnih mestih. Z ozirom na tehtnost pripomb in predlogov je UO z osnutkom premijskega pravilnika predložil delavskemu svetu tudi predlog za izvedbo nekaterih sprememb.

Pripombe članov kolektiva so se v glavnem nanašale na izenačevanje premijskih osnov med posameznimi delovnimi mesti in oddelki, nekaj je bilo predlogov za nepravilno določitev premijske osnove, a k tekstnemu delu je bila predlagana nova lestvica za racionalizacije, ker stara lestvica predvi-

deva vrednost racionalizacije le do 1 milijona. V novem premijskem pravilniku je ta lestvica dvignjena na 10 milijonov, ker smo v praksi že imeli primere z racionalizacijami doseženega prihranka preko milijon din.

Po zelo živahni razpravi o osnutku premijskega pravilnika, ga je delavski svet potrdil, upoštevajoč dodatne predloge za spremembe, ki jih je predložil UO.

Ko vsako leto ugotavljamo pomanjkljivosti v premijskem pravilniku, upamo obenem, da nam bo v novem pravilniku uspelo odstraniti napake in najti res boljše elemente za premiranje slehernega delovnega mesta, s pomočjo katerih bi lahko merili učinek dela. To upanje imamo tudi letos, toda v praksi bomo videli, če bo novi premijski pravilnik izpolnil naša pričakovanja.

Pavel Krystufek

Vsako leto v juliju priredi Mednarodna elektrotehnična komisija (IEC) svoje plenarno zasedanje in sicer vsako leto v drugi državi. Tako je bilo letošnje zasedanje v Moskvi od 2.—14. julija, katerega sva se kot člana jugoslovanske delegacije udeležila s tov. Tavzesom.

S tega potovanja bi rad posredoval bralcem nekaj vtisov, kakor sem jih registriral. Ne mislim pisati o delu zasedanja IEC, ker se tam obravnavajo samo strokovni problemi, pač pa o razmerah, kakršne sem videl v posameznih mestih in državah. Čeprav sem bil največ časa v Sovjetski zvezi, ne morem pisati o vtisih iz SZ, pač pa samo o vtisih iz Moskve in Leningrada, ker podeželja skoraj nisem imel prilike videti. Poleg tega bom naštel nekaj zanimivosti iz drugih držav, ker bi tudi to utegnilo zanimati bralca. Potoval sem skozi osem držav, relacija pa je bila naslednja: Ljubljana — Dunaj — Varšava — Moskva — Leningrad — Helsinki — Stockholm — Köbenhavn — München — Kranj. Že iz naslova in relacije se vidi, da je bila pot zares dolga in se zato splača napisati kaj več, ne samo o Moskvi in Leningradu. V celoti je potovanje trajalo tri tedne, od tega sem bil 14 dni v SZ, zato bo tudi pretežni del mojega pisanja veljal temu delu potovanja.

DO VARŠAVE

Balkan-ekspres, s katerim sva potovala do Dunaja, je bil že v Zidanem mostu popolnoma zaseden. Niti govora ni bilo, da bi dobila mesto v spalnem vozu. Komaj sva dobila prostor v I. razredu in sva tako prvo noč lepo prespala kar sede. Začetek je bil torej slab, upala pa sva, da bo za naprej bolje in mislila na pregovor: Slab začetek — dober konec!

Pri carinskem pregledu na meji v Št. Ilju oziroma že v Mariboru sem bil prijetno presenečen, ko sem se lahko sam prepričal, da ubira naša carina zares nova pota. Cariniki so bili zelo prijazni in kovčka sploh nisem odprl. V upanju, da mi ga ne bo treba niti pri povratku, sem bil s pregledom zelo zadovoljen. Kolikor vem, poznajo avstrijski cariniki samo tale vprašanja: »Koliko imate cigaret?« »Koliko nosite žganja?« in »Imate s seboj gnjat ali slanino?« S tem je v večini primerov pri njih pregled končan. Če imaš vse v dovoljenih količinah, se carinik lepo zahvali in odide, sicer pa je treba plačati carino ali pa vse skupaj pustiti tam. Po tem pregledu smo imeli mir za počitek. Zbudili smo se že skoraj na Semmeringu, potem smo nekaj časa občudovali lepote Semmeringa — in še malo, pa smo bili na Dunaju. Bil je lep julijski dan in pričela se je vročina, kakršna je bila, kot sem slišal pozneje, tudi pri nas. Do odhoda vlaka sva imela kakšnih 6 ur časa. Dunajčani — in potniki seveda — so si pridno gasili žejo v restavracijah, kajti temperatura je stanovitno naraščala. Ne glede na to, da je bil čas za

kosilo in bi lahko kosila v kolodvorski restavraciji, sva raje iz previdnosti odšla na vlak, čeprav je bilo do odhoda še 2 uri časa, z namenom, da bova šla na kosilo v jedilni vagon. Izkazalo se je, da je bila najina previdnost upravičena, kajti vlak je bil že popolnoma zaseden. K sreči sva dobila še zadnji dve mesti v I. razredu in sva bila s tem že obsojena, da bova presedela še eno noč. V dveh urah, kolikor je bilo do odhoda, se je vlak pošteno segrel in napolnil. Ljudje so stali in sedeli na hodnikih v vseh vagonih, približno tako, kot pri nas okrog leta 1949. V glavnem so se vozili Čehi in Poljaki, ki so bili pri sorodnikih v inozemstvu, ali pa so iz inozemstva šli k sorodnikom.

Vsak potnik, ki prvič potuje v dežele takoimenovanega vzhodnega bloka, z radovednostjo pričakuje, kaj bo tam videl, kakšen bo sprejem na meji, kakšna bo kontrola itd.

Reči moram, da nad vsem tem na češki meji nisem bil navdušen. Sicer je pregled korekten, vendar je meja z vlakom vred vse preveč zastražena, da bi se človek dobro počutil. Carinike predvsem zanima — in to na vseh mejah vzhodnih držav — koliko nosi potnik s seboj denarja, katerega točno popišejo in ga je treba s potrdilom vred zopet nesti čez mejo, ali pa imeti potrdilo, da ga je zamenjal v banki. V vseh teh deželah namreč še vedno cvete črna borza z devizami in je zaradi tega kontrola tako ostra. Sicer se pa cariniki za druge stvari ne brigajo veliko in kovčka sploh odprl nisem, to pa zato, ker sem potoval tranzitno čez Češkoslovaško, dočim Čehom temeljito pretipajo kovčke. Dlje pa

traja pregled in potrditev potnih dokumentov. Nazadnje smo tudi to srečno prestali in vlak je zapeľjal v eškoslovaško.

Že na avstrijski strani sva hotela iti v jedilni vagon, pa so nama odgovorili, da bo Őele na češki strani. Toda tudi tu ga ni bilo. Pravtako ni bilo mogoče v vlaku dobiti nobene pijače, temperatura pa je bila v vagonu 32° C! Tako smo morali na postajah loviti vodo, ki pa je bila tako topla, da ni pogasila Őeje. Sicer so v restavracijah in buffetih na postajah toili pivo in razne brezalkoholne pijače, pa Őal nismo imeli čeških kron, da bi si lahko kaj kupili. Vlak je vozil mimo raznih kopališč in rek, kjer so se namakali in hladili Čehi, kar smo jim vsi zavidali, čeprav smo se kopal tudi mi, toda le v lastnem potu.

e človek potuje le nekaj ur skozi deŕelo, lahko dobi samo beŕen vtis o krajih in ljudeh. Vendar, kdor prvič potuje skozi eško, dobi vtis, da je deŕela zelo industrializirana. Skoraj v vsakem kraju ob progi je videti kakŕno večjo tovarno, nekatere so pravi giganti. Ena od teh je n. pr. znana tovarna z imenom »Tatra«. In čim bolj greŕ proti Poljski, tem več je industrije. Pa tudi na cestah je videti sorazmerno velik promet, tako osebni, avtobusni in tovorni. Ob ŕelezniŕskih zapornicah čez cesto se je kar brŕ nabralo precej osebni avtomobilov, motorjev in ostalih vozil.

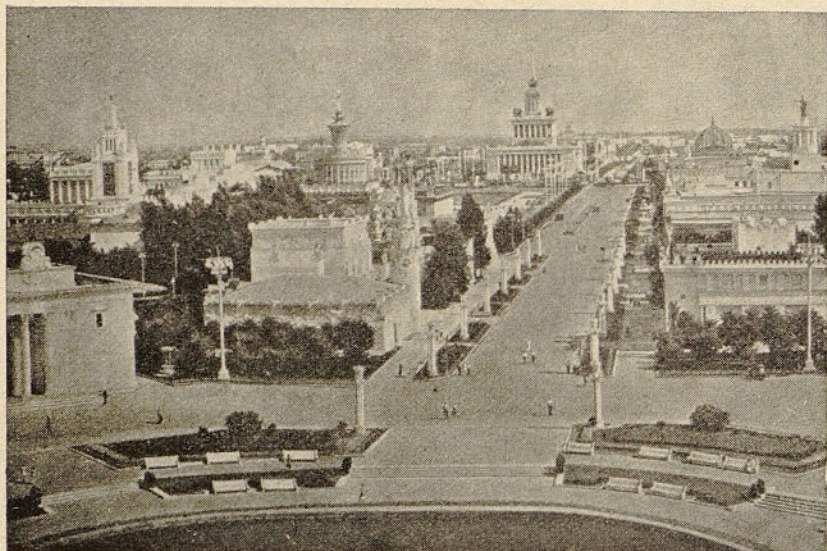
Vendar pa ni videti tako modernih avtomobilov, kot pri nas ali kje na zahodu.

Na eŕo-poljsko mejo smo priŕli pozno zvečer. Pregled je bil na eni in drugi strani podoben onemu pri vstopu v eškoslovaško. Na prvi poljski postaji smo dobili nov kontingent potnikov tako, da je bil vlak prenatrpan. Kljub temu sva zadremala, saj sva bila dovolj utrujena, zbudila pa sva se zjutraj okrog 5. ure v Varŕavi.

Varŕavska ŕelezniŕska postaja je majhna in zanemarjena. Ta vtis zanemarjenosti ima človek nasploh, e se sprehaja po Varŕavi. Poleg nekaj novih stavb je Őe videti ogromno ruŕevin iz zadnje vojne. Toliko ruŕevin nisem videl niti v nemŕkih mestih, ki so bila hudo bombardirana. Promet v Varŕavi je zelo skromen in razen nekaj avtomobilov poljske proizvodnje (Pobeda, po ruski licenci) skoraj ni nobenih drugih motornih vozil. Na tramvajih visijo ljudje v celih grozdih od vrat, na odbijaih pa stojijo tudi po ŕtirje. Ljudje so v Varŕavi povprečno neprimerno slabŕe oblečeni kot pri nas po mestih. Na sploh daje ŕivljenje in razmere v Varŕavi videz, da je zelo revna. Govoril sem z nekaterimi Poljaki in vsi veliko pričakujejo od novega vodstva na Poljskem, posebno v pogledu zviŕanja ŕivljenjskega standarda. Mislim, da je Poljska deŕela z najniŕjim standardom, kar sem jih jaz videl in da Poljake v tej smeri čaka Őe ogromno dela, e bodo hoteli dohiteti ostale deŕele, tudi Jugoslavijo. Brez dvoma pa to ŕelijo in hočejo.

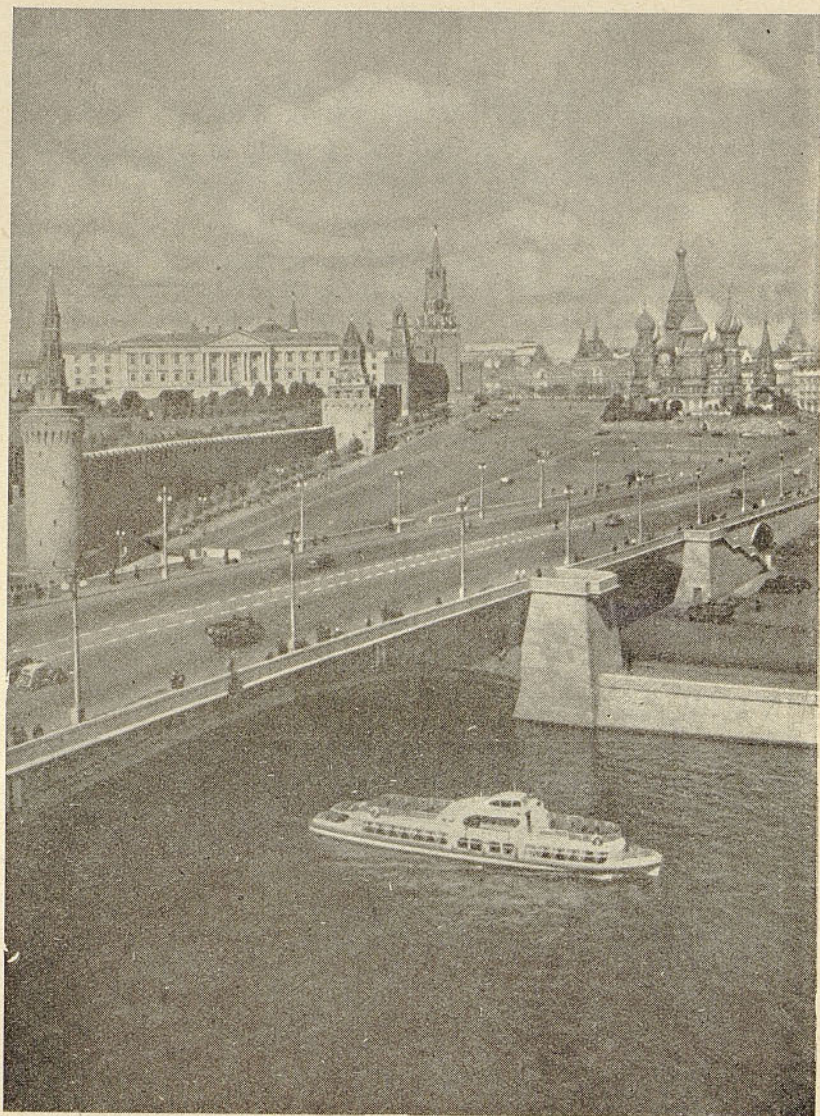
Na ŕelezniŕski postaji se je trlo ljudi, ko sva se vrnila s sprehoda po mestu in ravno so postavljali ekspresni vlak Varŕava—Moskva. Izkuŕnje na Dunaju so naju nauile, da je treba zgoaj priti na vlak, e hoeŕ dobiti mesto, ne glede na to, da sva imela ŕe od doma karto za spalni vagon. Vendar pa vlak ni bil preveč zaseden.

Od Varŕave dalje vozijo sovjetski vlaki, čeprav je proga Őe vedno normalna. Ko sva pokazala vozne listke sprevodniku — Rusu, jih je nekaj časa vrtil v roki in ogledoval, nato pa nama je odredil mesto v vagonu. Poŕteno sva se oddahnila, saj sva bila na mo utrujena in tudi umazana, zdaj pa sva vedela, da bova tretjo no le dostojno prespala. Značilnost ruskih spalnih vagonov je v tem, da so v vsakem kupeju ŕtiri postelje namesto dveh, kakor je pri nas

Kmetijska
razstava
v Moskvi

Pogled
na Kremlj

običaj. Kakšne pol ure pred odhodom vlaka je vstopila v najin kupe starejša gospa in dejala, da je tretja postelja njena. Bila sva začudena in prepričana, da nekaj ni v redu, da bova morda morala menjati kupe, ali pa najina sopotnica. Toda sprevodnika ni in ni hotelo biti od nikoder, ki bi nam to sporočil in uredil. Nazadnje sva ga poiskala in vprašala v polomljeni ruščini (drugega jezika ni znal), kako bo sedaj. Pa je začuden vprašal: »Počemu?« »Zato vendar, ker je z nama v kupeju ženska.« Pa pravi: »Saj je že starejša gospa in ni nevarnosti.« Midva pa sva si mislila: »Zanjo ne, pač pa morda za naju?« To sicer ni nič posebnega, vendar mi nismo navajeni, da bi lahko v spalniku spali s tujo žensko. Kasneje so mi pripovedovali Rusi, da je pri njih to normalno in sicer zato, ker imajo štiri postelje namesto dveh, kot pri nas. Končno smo se le sprijaznili s stanjem in sopotnico, ki je bila kar prijetna družabnica. Midva sva bila vesela, da sva

po dveh dneh prišla končno do postelje, drugo pa naju ni veliko brigalo.

Še malo smo se razgledali po postaji in potnikih, ki so se poslavljali od svojih spremljevalcev in prišel je čas odhoda, kazalci na postajni uri so kazali 12. Vlak je zapeljal po poljski ravnini proti sovjetski meji.

DVANAJST DNI V MOSKVI

Z odhodom iz Varšave se je pričela tretja in zadnja etapa najine poti do Moskve in obenem tretji dan, kar sva bila na vlaku. Od Varšave do sovjetske meje vozi vlak približno tri ure. Iz vlaka ni videti drugega kot samo ravnino in nekaj revnih vasi. Sprevodnik nam je postregel z vročim ruskim čajem in kar hitro smo bili v Brestu, ki leži ob sovjetsko-poljski meji, vendar še na sovjetski strani.

(Se nadaljuje)

ŠE NEKAJ K TEMI O NAŠIH RAZSTAVAH

Naše razstave na sejmi in drugih gospodarskih izložbah so redno predmet razprav in kritik. Veliko je bilo že govorenega o teh nastopih pred zunanjim svetom — za in proti — toda do pravih zaključkov še nismo prišli.

Ugotoviti moramo, da je vedno več takih kritikov, ki so mišljena, da naše razstave le ne prikazujejo tega, kar naš delovni kolektiv zna in more. Ali naj verjamemo zlim jezikom, ki trdijo, da smo veliko boljši v svojih izdelkih, kot pa smo to sposobni prikazati?

Zdi se, da je stvar potrebna analize.

Če hočemo, da bo komercialni efekt naših razstav v skladu s stroški, si moramo biti predvsem na jasnem, čemu sploh razstavljamo. — Vsekakor zato, da opozorimo poslovni svet na naše izdelke in da s primerno in učinkovito reklamo povdarimo njihovo uporabnost.

Prikaz izvoza na izvoznem sejmu v Ljubljani na GR

Zanimivosti iz

TEHNIKE

atomske novice

V Franciji so začeli z gradnjo 5000-tonske podmornice na atomski pogon. V njej bo uporabljen reaktor, v katerem bo izgoreval naravni uran. Podmornica bo gotova v 4 letih.

V ZDA je bila naročena dokončna izdelava načrtov za prvo atomsko trgovsko ladjo. Ladja bo stala približno 9,87 milijonov dolarjev.

V bližini Varšave so začeli z montažo 2000 kW poskusnega reaktorja, ki ga je dobavila Sovjetska zveza. V reaktorju bo izgoreval 10% nasičeni uran. Kot moderator in hladilno sredstvo se bo uporabljala voda. Reaktor bo dograjen do konca letošnjega leta.

V zapadni Nemčiji so ustanovili takozvano »Izotopsko študijsko družbo«. Naloga te ustanove bo proučevanje uporabnosti radioaktivnih izotopov v industriji. Za prvi dve leti ima ustanova že odobrene subvencije od industrije in države v znesku 1 milijona DM.

100

INSTITUT ZA STROJNO JEZIKOSLOVJE je bil ustanovljen v decembru lanskega leta. Namen tega instituta je raziskovati in razvijati metode prevajanja tujih jezikov s pomočjo elektronskih naprav. Predvsem gre tu za prevajanje in registracijo dokumentacije znanstvene in tehnične literature. Sedež instituta je v mestu Gallarate pri Milanu.

TELEVIZIJA KOT PRIPOMOČEK V GLEDALIŠCIH. V nekem angleškem gledališču so montirali televizijsko napravo, s katero posnemajo dirigenta orkestra. Dirigent zbora, ki je za kulisami, ima s tem možnost slediti gibom dirigenta orkestra. Mala televizijska snemalna kamera je nameščena na pultu glavnega dirigenta, za kulisami pa je nameščeno več televizijskih aparatov. Ta naprava omogoča tudi pevcem, kadar so obrnjeni s hrbtom proti dirigentu orkestra, da lahko sledijo njegovim gibom.

NAJMANJŠA ATOMSKA BATERIJA. V ZDA so razvili najmanjšo atomsko baterijo, ki ima velikost našega dinarskega kovanca. Baterija oddaja lahko električno energijo 0,2 miliwatov za dobo 5 let. Pri tej bateriji se izkorišča beta-žarčenje nekega radioizotopa, ki se s pomočjo fosforescenčne snovi pretvori v rdečo in infrardečo svetlobo, ta pa se s pomočjo fotocelic spreminja v električno energijo. To baterijo nameravajo uporabljati za pogon najrazličnejših miniaturnih aparatov, ročnih ur itd.

MOČNA PROPAGANDA ZA BARVNO TELEVIZIJO v ZDA je povzročila, da Američani začasno ne kupujejo televizijskih aparatov s črnobelimi slikami, čeprav so skoro vsi prodajalci znižali cene za okoli 30 %. Upajo namreč, da je barvna televizija že pred vrati, zato kupujejo le najcenejše aparate, ki stanejo približno 160 dolarjev.

LEDOLOMILEC NA ATOMSKI POGON. V neki leningrajski ladjedelnici grade prvo sovjetsko ladjo na atomski pogon. To bo ledolomilec, ki bo lahko s pomočjo atomske energije obratoval eno leto, ne da bi bilo potrebno pristajati zaradi preskrbe z gorivom. Ledolomilec, ki bo obratoval v polarnih področjih bo dolg 134 m in širok 27,6 m in bo izpodrival 16000 BRT. Pogonska moč motorjev s 44000 KS bo omogočala ledlomilcu hitrost 18 vozlov (35 km) na uro.

AVTOMATIZACIJA V SOVJETSKI ZVEZI: V letih 1956 do 1960 nameravajo v Sovjetski zvezi popolnoma avtomatizirati najmanj 220 obratov. Proskucija instrumentov in naprav za avtomatizacijo bo morala v tem času narasti 3½ krat. Posebno pozornost posvečajo razvoju elektronskih računskih strojev za avtomatično krmiljenje delovnih operacij. Avtomatizirali do največ naslednje panoge industrije: izdelava strojev in izgorevalnih motorjev, rafinerije nafte, proizvodnja celuloze in papirja, hidrolize in elektrolize ter izdelava cementa. Z avtomatizacijo so že povečali proizvodnost Siemens-Martinovih peči za 10 odstotkov. V neki tovarni batov za motorje so avtomatizirali proces od vlivanja do pakiranja tako, da je tovarni potreben personal 4 ljudi.

Nedvomno je razstava ogledalo podjetja, ki razstavlja. Če naj razstava ne bo samo nekakšna družbeno-gospodarska dolžnost in vprašanje prestiža tovarne, temveč dobro premišljen poslovni ukrep, si moramo biti predvsem na jasnem: za koga razstavljamo, kje razstavljamo in katerim artiklom je na razstavi potrebno dati prvenstveni poudarek. Skratka — razstava mora govoriti!

Prav gotovo ni isto, če razstavljamo n. pr. na Gorenjskem sejmu v Kranju, ki ima pretežno lokalno-obrtniški pomen, ali pa na važnih mednarodnih sejmih v Ljubljani, Zagrebu ali Beogradu. Na vsakem od teh sejmov se bodo kot resni interesi pojavili drugi ljudje, z drugačnimi željami in zahtevami. Prav tem bodi posvečena naša pozornost, njim je treba potipati puls s tem, da seznam naših razstavljenih artiklov prilagodimo njihovim potrebam in interesom.

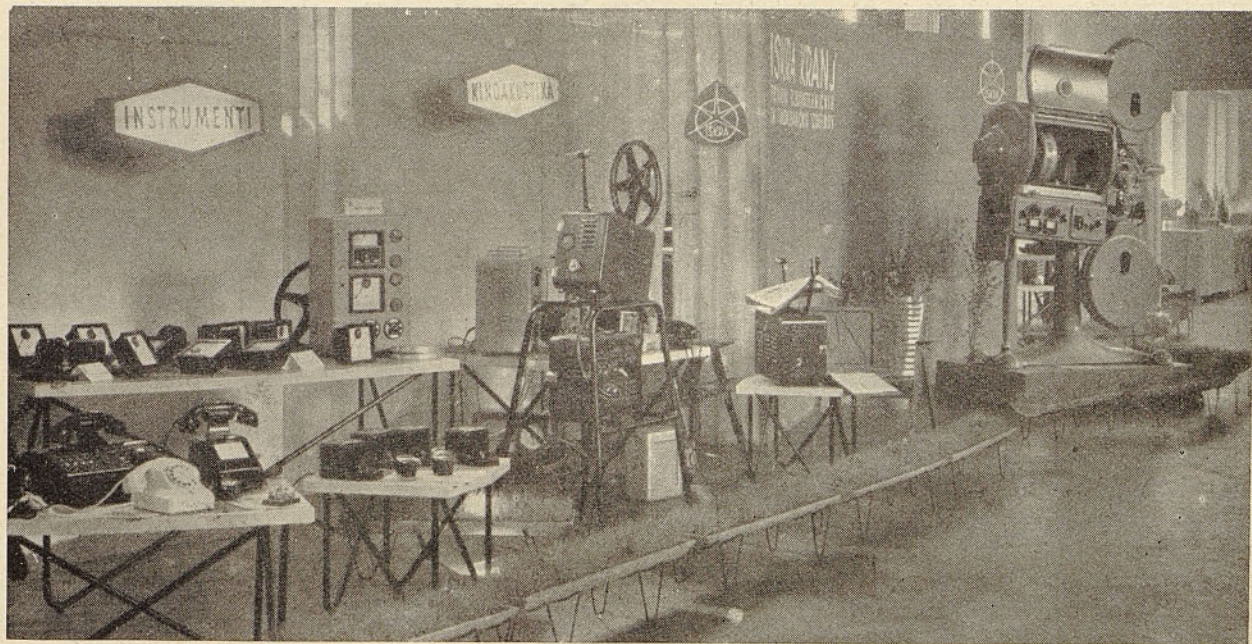
In ali smo doslej ravnali tako? Ali smo znali kupca pritegniti in vzbuditi v njem nekaj več kakor megleno občudovanje naših finomehaničnih izdelkov? Prav gotovo ne! Zdi se, da smo na kranjskem sejmu z isto prizadevnostjo in enakim izborom blaga ponujali kranjskim obrtnikom veliki kinoprojektor in telefonsko centralo, kot smo to delali na velikih sejmih v Zagrebu, Ljubljani, Trstu, Poznanju in drugod.

Pri izboru artiklov in aranžmanu razstavnega blaga se dobi vtis, kot da gre zgolj za nekak prestiž tovarne in da je glavni problem v tem, kako na čimbolj dekorativen način izpolniti z artikli dodeljeno kvadraturu razstavnega prostora. Pričnemo z našim standardnim emblemom — kinoprojektorjem in v njegovi senci in odvisnosti so po nekakšnem hierarhičnem redu razstavljeni izdelki ostalih panog. Na ta način je ustvarjen razstavni potpuri, ki ne pove dosti več kot to, kar o »Iskri« ve že zdavnaj vsak poslovno količkaj razgledan državljan FLRJ.

Pomudimo se konkretno na pravkar končanem mednarodnem izvoznem sejmu v Ljubljani, ki nam je še v svežem spominu.

Naš izvoz je predstavljala improvizirana ladja, naši artikli pa so bili razstavljeni v originalni embalaži. Sami ladji z mornariških vidi-

»ISKRA« na Gorenjskem sejmu

kov ni bilo kaj prigovarjati in tudi izdelki so zadovoljivo tolmačili mnogovrstno dejavnost Iskre.

Vendar se zdi, da je ta, sicer originalna, za povprečen okus impozantna zamisel, bila bolj v škodo kakor v poudarek našim izvoznim artiklom. Površen opazovalec bi preje dobil vtis, da smo ladjedelnica in ne tovarna finomehantičnih izdelkov.

In kaj naj bi razstava povedala inozemskemu kupcu? Približno tole: Iskra izvaža. Izvaža tudi preko morja. Precej stvari ima na svoji proizvodni listi in ima tako in tako embalažo. — To in ne dosti več. Če si je tujec spričo naše tipično gorenjske imenitosti, ki jo je izpričevala naša ladja, mislil še kaj drugega, ni da bi razpravljaj. Vsekakor je bila vidna jasna razlika med našo prešerno bahatostjo in efektivno poslovnostjo, ki so jo na razstavi pokazala nekatera druga podjetja, ki so boljše doumela smisel in namen razstave.

Povrnimo se zopet k osnovni problematiki naše sejmske propagande. Nesmiselno bi bilo valiti krivdo za neuspešnost naših razstav na kogar koli, marveč je treba grajati način, kako smo se doslej lotevali tega problema.

Če se zavedamo dejstva, da razstava ni sama sebi namen in da je le potom propagande izražena komercialno poslovna težnja naše prodaje za boljšim plasmanom svojih artiklov, potem je jasno, da sta za vsako razstavo odgovorna dva činitelja: komercialist in njegova desna roka — propagandist.

Komercialni sektor je torej tisti, ki oceni karakter in pomembnost posameznih sejmov in razstav ter da napotke propagandnemu oddelku, kako naj uveljavi njegovo blago. Tehnična izvedba komercialistove zamisli pa je seveda propagandistova naloga.

Pri tej priliki moramo priznati, da smo do sedaj ubirali več ali manj ravno nasprotno pot — odtod šepavost naših razstav. Tovarni je bila dodeljena taka in taka površina razstavnega prostora, ki ga je bilo treba napolniti z artikli, kar je bila v glavnem naloga prodaje. Če je bil prostor večji — daj »debelejšje« kose, če pa je bil manjši, pa so situacijo reševali instrumenti in drobnejši material. Pri tem nismo pomislili, da prostor nikakor ni nepotrebno zlo, s katerim se mora ubadati aranžer, temveč nujno potreben rekvizit za poudarek posameznim artiklom, seveda če ga znaš pravilno porabiti. V tesni idejni povezavi med komercialno in propagandno službo bodo naše razstave dobile svojo ostrino in svoj komercialni govor, tako, da se obiskovalec ne bo utapljal v poplavi razstavljenih, večji del malo poznanih artiklov, ne da bi odnesel kak globlji vtis.

Težave vsled preobilice razstavnih artiklov, ki lahko povzročijo, da obiskovalec vsled drevja ne vidi gozda, se dajo obvladati s premišljenim izborom najpomembnejših komercialno najaktualnejših artiklov. Ni brez pomena in praktične vrednosti zamisel nekaterih inozemskih tovarn, ki svoje izdelke razstavljajo tako, da na določenem sejmu dajo poudarka samo eni ali dvema proizvodnima panogama, kjer se je v času med dvema sejmom pokazal kak vidnejši napredek ali kjer je komercialna konjunktura.

H koncu še ena načelna ugotovitev: Ni nikaka tajnost, da n. pr. kranjske tovarne poverjajo aranžman svojih razstav poklicnim ljudem, ki imajo za to primerno izobrazbo in potrebne izkušnje. Ni dvoma, da se bomo tudi mi sčasoma naučili, kako se tej reči streže, toda čas hiti, razstave pa so draga zadeva in ne gre da bi jih jemali tja v en dan.

Treba je tudi v tem pogledu poostriži kriterij in se ne zadovoljevati samo z ugotovitvami, da ta in ta razstava sicer ni bila ravno najboljša, bo pa naslednja boljše, če bo vse po sreči! Poostrena konkurenca sorodnih podjetij, katere dosedaj še nismo prav čutili, nas bo slej ko prej opozorila, da je treba sejme jemati z vso resnostjo ter jim dajati preračunano in smiselno gospodarsko obeležje.

P.V. V PODJETJU »ISKRA«

V letih ljudske revolucije, ki so jo izvedli vsi jugoslovanski narodi pod vodstvom komunistične partije, je do temeljev spremenila družbene odnose in socialno strukturo nove Jugoslavije. Jasno nam je, da je v okviru teh globokih sprememb tudi predvojaška vzgoja dobila popolnoma novo vsebino in nove cilje.

Predvojaška vzgoja je danes sestavni del splošne državljske vzgoje in važen činitelj v borbi za izgradnjo socializma, saj si naša delavska in kmečka mladina pri predvojaški vzgoji poleg pridobivanja strokovnega znanja tudi krepi telo, pridobiva idejno politično znanje, ter s tem dviga svojo obrambno in delovno sposobnost. Na ta način se usposablja za obvladavanje vseh težkih nalog, ki jih ima v dobi miru pri dnevnem delu v tovarni, v času vojne pa pri obrambi naše socialistične domovine.

Pred vse organe, ki odgovarjajo za organizacijo predvojaške vzgoje, kakor tudi pred neposredne izvrševalce, bodisi komandirje čet in komandirje vodov v industrijskih četah in članom odborov v podjetju za P.V. je postavljena pred njim naloga, da nenehno uporno iščejo take oblike in metode dela, ki jim bodo omogočile čim uspešnejšo izpolnitev osnovnih in najvažnejših nalog predvojaške vzgoje. Te delovne metode morajo biti take, da bodo na eni strani zagotovile pravilno strokovno delo in s tem pripomogle h kvaliteti dviga predvojaške vzgoje, a na drugi strani pa zajemale pravilno ideološko in moralno politično vzgojo mladine, ki jo mora predvojaška vzgoja zajeti, bodisi preko mladinske in partijske organizacije v sami tovarni.

Pogoj za določitev pravih in učinkovitih oblik našega dela mora biti sistematični študij raznih problemov, ki se pojavljajo pri našem delu oziroma študiju, se moramo okoristiti z vsemi izsledki iz prejšnjih let in poukov, ki so bli v raznih variantah. Naše delo ne sme biti šablonsko, temveč mora biti stalno podvrženo kontroli, pregledovanju, samemu razglabljanju in samokritičnem analiziranju dosedanjega dela.

Le na ta način bomo preprečili, da se splošna linija našega dela ne bo izkrivila in omrtila.

Ravno sedaj ko poteka deveto leto, odkar je bila uvedena predvojaška vzgoja v naši tovarni, so še v organizaciji in samem izvajanju velike napake in nepravilnosti, ki v številnih primerih povzročajo, da ni predvojaška vzgoja dosegla tistega uspeha, ki si ga želimo in bi ga morali doseči.

Zato bom navedel uspehe iz treh let nazaj:

V letu 1954: iz logorovanja v Križah je bil povprečni uspeh obveznika predvojaške vzgoje 3,95 na vsa vprašanja, to strokovna in politična.

Leta 1955: iz oblike logorovanja smo prešli na pouk dvakrat mesečno in tukaj smo dosegli uspeh 3,3 na ista vprašanja kot so bila v Križah, ker se ni program prav nič spremenil.

V letu 1956: ista oblika, kot v letu 1955, je pa ocena padla, čeprav je bil program isti in isti komandni kader. Vzrokov je tukaj več. Premala povezava med masovnimi organizacijami in zainteresiranost samih obveznikov. Osnovna izobrazba nekaterih mladincev je na zelo nizki stopnji, saj so ti doraščali med vojno in niso mogli posečati pouka v šolah. Sami mladinci pravijo, kako težko jim je izgovarjati strokovne izraze v srbohrvaščini, ker smo prvi razred osnovne šole posečali pod Italijo, ponavljali ga zopet v času okupacije pod Nemčijo, a ob osvoboditvi pa v svojem materinskem jeziku.

Obveznik, ko polaga izpit pred okrajno komisijo, vleče pet vprašanj, časa ima dovolj za premislek. — Na strokovna vprašanja še nekako gre, a pri splošnih vprašanjih se pa ustavi, pa naj bo, da se nanaša na osnovne predmete iz osnovne šole, kot so zemljepis, matematika, zgodovina in ureditvi naše države. Največkrat se zgodi, da obveznik reče tega pa res ne vem. Pri teh vprašanjih je 14% mladincev padlo pri izpitu. Vzroki, da na ta vprašanja ne odgovarjajo, so različni, ne bom jih tukaj navajal. Dolžnost nas vseh je, da po obratih bolj individualno delamo s temi obvezniki, ker gre za splošno korist.

Prepričan sem, da večina nas vseh pomisli, da se pri pouku P.V. samo učijo korakati in da je s tem opravljena triletna obveznost mladincev. Kdor to misli, se zelo moti, saj je učni program zelo širok.

Predmete obdela obveznik v treh letih, kar znese skupaj 290 ur brez ostalih predmetov. Poleg teh mora še obvezno sodelovati pri raznih tekmovanjih, ki se vsako leto organizirajo po naših krajih v Sloveniji, v merilu okrajnih ali pa republiških tekmovanj. V lanskem letu so obvezniki P.V. iz našega podjetja sodelovali v Kranju in Trzinu pri orientacijskem patrolnem tekmovanju za »Kip borca« in pokal mesta Kranja. Pot, ki so jo morali obvezniki preteči, izvršiti streljanje, orientirati se, je bila zelo težavna, marsikateri bi od nas podlegel. Pri teh tekmovanjih so odnesli odlične rezultate, zasedli so drugo in tretje mesto. V letošnjem letu pri šahovskem brzoturnirju pa drugo mesto v Kranju.

Zavedamo se tudi, da v teh treh letih ne moremo narediti mladincev za vojaka, samo del tega znanja mu lahko posredujemo pa ne glede na to ali je za armijo sposoben ali ne, ker je vsak obvezen, da sodeluje pri izvenarmadni vojaški vzgoji.

Želim in upam, da bodo te vrstice dobile pri nekaterih nekaj razumevanja, nam olajšali delo in sami priskočili v pomoč pri vzgoji naših obveznikov predvojaške vzgoje.

»Na položaju«

»Drugi vod, zbor!« se glasi povelje.

Komandir nas prešteje in ugotovi, če smo vsi prisotni. Preko tovarniškega dvorišča gremo za Planiko. Korak in pesem se čujeta, na licih vesel nasmeh v očeh pa lesket mladosti.

OBVEZNIK PRIPOVEDUJE

Na sporedu imamo vajo, kako se vpada v sovražnikov rov. Komandir nas je razdelil v skupine po tri. Vsaka grupa je dobila »bombe« in maneversko municijo. Prva grupa je začela, težko je šlo, napake so se pojavljale, komandir pa nas je opominjal in dokazoval našo nepazljivost.

V odmoru smo posedli v mehko travo in razvil se je pogovor. Beseda je dala besedo in Stane je začel pripovedovati:

Po vežbi

Vaje v streljanju

»Že kot majhen deček sem zelo rad gledal slike, na katerih so bili upodobljeni razni spopadi vojske, posebno rad sem imel slike iz prve svetovne vojne. Vsako sliko mi je znal prav lepo raztolmačiti stari oče, saj je bil med I. svetovno vojno v Galiciji, Karpatih in na Soški fronti. Večkrat mi je rekel: To so bili težki dnevi. Ker sem pa postajal že preveč radoveden in da je imel mir pred mano, mi je kupil svinčene vojake. Z njimi sem potem preživel najlepše otroške ure v mislih, da vodim armado, da sem velik in močan, da premagujem sovražnika.

Tudi pozneje, ko sem čital knjige, sem najrajši segel po berilih, ki so opisovali najrazličnejše dogodke iz vojaškega življenja. Z velikim veseljem sem čital o junaških spopadih, porazih in sramotnih izdajstvih, o zalezovanju sovražnika in drugo. Ker pa sem svojo vojsko izbral že v začetku knjige, sem jo spremljal z velikim zanimanjem. Trepetal sem za njeno življenje, jo izpodbujal, da je premagovala nečloveške napore in se veselil uspehov, ki

jih je dosegla. Vojna vihra mi je skalila otroške predstave o vojskah. To kar se je dogajalo okrog mene je bilo nekaj strašnega.

Še dobro se spominjam nekaterih dogodkov v tistih mračnih dneh. V bližini mojega doma je bil ponoči spopad med Nemci in partizani. Iz partizanske zasede se je oglašil mitraljez in poleg razbitega avtomobila so obležali štirje Nemci, ki so jih drugo jutro, zgodaj zjutraj odpeljali. Drugi dan pa so pripeljali iz Begunj 10 talcev. Obkolili so vas. Stare in mlade, ženske in otroke so pognali iz hiš, da bi gledali kako so oni streljali talce. Deset jih je bilo; krvavi, pretepeni, izmučeni so stopali v vrsti, drug za drugim. Roke so imeli zvezane na hrbtih. Postavili so jih ob ograjo. Vojaki, ki so jih obkolili so stali s puškami, pripravljenimi za strel. Ta dan je bil za nas žalosten.

Mitraljezi in brzostrelke so zapeli svojo smrtno pesem.

Gledajoč ta prizor nisem doumel vsega, kar se je dogajalo. Stisnilo me je pri srcu, v grlu me je davilo, iz

Vaje s plini

Pred vežbo je prijetna cigareta

prsi se mi je izvil stok, ko so streli pretresli ozračje. Zajokal sem.

Prišla je toliko pričakovana svoboda. Zavedati sem se začel velikih dogodkov. Z občudovanjem sem gledal velike napore naših ljudi pri obnovi domovine, želel sem si, da se nikoli več ne povrnejo strašni dnevi okupacije.

Ko je bila uvedena predvojaška vzgoja v tovarnah, šolah in na deželi, se mi je začelo vračati veselje do vojaškega znanja. Želel sem si, da bi se izpopolnjeval in nečesa naučil. In zato tudi rad hodim na pouk predvojaške vzgoje.

Moje otroške sanje postajajo resnica. V meni dozoreva spoznanje, da moramo postati močni in sposobni postaviti se v bran slehernemu napadu na naše ustvarjalno delo. Poroštvo za to pa je močna Armada, katere dober član želim postati tudi sam, kajti vzljubil sem mir in svobodo, vzljubil prijateljstvo med ljudmi...«

Odmor je bil končan. »Zbor!« S koraki se je oglasila pesem, pesem mladih ljudi in mladih src.

Tudi dobre volje ne manjka

KAKO SE VOZIMO Z AVTOBUSOM V SLUŽBO

V »Iskro« prihajamo iz bližnje in daljne okolice Kranja. Včasih, ko smo se še vozili z vlakom, je bilo to vse kaj drugega kot danes, ko imamo avtobuse, da se z njimi brez večjih muk in ob pravem času pripeljemo prav na dvorišče tovarne. Najdalj smo se vozili z vlakom v Kranj iz smeri Lesce. Bolj podjetni so se že dolgo borili za avtobus in končno z novim letom so nam ga obljubili in kmalu potem je res že začel voziti. Čisto vsem seveda tudi to ni bilo všeč in se spet vozijo z vlakom, kajti zjutraj je čas počitka skrajšan kar za dobro uro, zato pa smo popoldne celo uro in pol preje doma. Svojevrsten užitek je zjutraj spati, a bolj koristna je tista ura in pol popoldne, ko se preje naješ in ostane malo več časa za delo doma. Po vseh teh dognanjih smo radi podprli akcijo uvedbe Iskrinega avtobusa na progi Lesce—Kranj. Ko nam je bila ta prošnja uslišana in težave rešene, so pa takoj nastopile druge. Avtobus je premajhen, ima premalo sedežev. Zjutraj je še nekako, menda smo še preveč zaspali in vsak se vsede ali stopi kakor ve in zna, brez debate. Zjutraj se vsedejo tisti, ki se pripeljejo iz Lesc in Radovljice, miže se pripeljejo do Posavca, tam pa jih prebude živahni državljani Posavca in Ljubnega. Ko še avtobus vozi, že drže za kljuko, potem se vrata odpro, za »dobro jutro« se oglasi nekaj kletvic, nato prerivanje, še kakšna kreпка na račun spretnosti in korajže in na zadnjem sedežu, kjer je prostora za pet ljudi, že sedi šest ali pa sedem najbolj hitrih in seveda mladih tovarišev. Ženske navadno vse stojijo, vsaj kar jih po Černivcu vstopi, ker niso kos mladim in močnim fantom, ki se zmuznejo, če ne drugače pa kar med nogami, do sedeža. Še kratek klic: »Kje je dilca?« to je rezervni sedež, kratka deščica, ki jo daš med dva sedeža in še eden si pribori sedež, nato odmikanje tistih, ki že sedijo od Lesc in Radovljice, tako da na pol sedijo na dveh sedežih trije in že jo gremo proti Podbrezjam. Ovinek se vrsti za ovinkom, premetuje nas levo - desno in če moraš pri tem še ves dremav stati, res ni prijetno. Tako je približno pot zjutraj ob petih proti Kranju, včasih bolj, včasih manj živahna, najbolj zabavna pa je v ponedeljkih po kakšni veselici ali prireditvi, kjer so se točile tudi alkoholne pijače. Ta-

krat zveš, koliko so ga popili, kdaj so prišli domov in sploh vse vaše podrobnosti, ki so potem predmet obravnave vse dotlej, dokler ne pride na dan kakšna druga zanimivost. Ob tričetr na šest smo že na svojih delovnih mestih, popolnoma prebujeni in tisti, ki smo v avtobusu stali, tudi pretreseni, in skoro da tudi že lačni.

Ko se čas začne približevati trenutku, ko zatuli sirena in bo treba domov, takrat pa avtobusar v tek in beg, če hočeš sedeti! Komur se posreči preje priti čez dvorišče, kdor dela v oddelkih, ki so bliže izhodu, ta je na konju! In to je seveda naša nadebudna mladež, ki drvi prek dvorišča in tako prehití vse, saj so mladi, in tega, da imajo urne noge, jim res ne more nihče zameriti. Včasih si mislim, kako le bi izgledalo, če bi se, ko zatuli sirena konec dela, vsi, ki se vozimo z avtobusi v razne smeri, spustili v takle dir in se prerivali med ljudmi, da bi vsaj na eno smer poti kolikor toliko udobno sedeli. Mislim, da bi bil prizor sličen tistemu iz Pompejev, ko je bruhal Vezuv! Ker pa tega vsi ne moremo, smo tisti, ki smo bolj oddaljeni od izhoda, vedno zadnji. Kajti če greš kakšno minuto pred drugo uro z delovnega mesta, da bi malo prehitel, te neprijazno gledajo tisti, ki ne vedo, kaj se pravi stati vsak dan dvakrat na taki avtobusni progi kot je gorenjska in ne biti preveč trden v nogah. Skoro vedno je tako, da starejši stojijo in neprestano lovijo ravnotežje, mlajši tovariši pa to komodno sede gledajo. Saj je res, da moramo tudi za mlade ljudi skrbeti, vendar mislim, da nudimo mladini včasih že kar preveč in prav bi bilo, da to malo bolj upošteva in nudi več pozornosti tistim, ki so prav gotovo dali vsak svoj delež za to, da je mladim lepše kot je bilo njim.

Vožnja kljub temu hitro mine, vrstijo se postaja za postajo, avtobus se vedno bolj prazen, na Posavcu celo tako, da tisti, ki se peljejo naprej lahko udobno sedijo. Vsi smo vedno bliže domu in hitro se pozabi, da nas čez približno 14 ur čaka spet ista pot z istimi nevséčnostmi, a tudi dobro stranjo, da je v tričetr ure po končanem delu doma tudi tisti, ki mora zjutraj vstati najbolj zgodaj.

SOS

AVTOMATSKI BRZOJAV ŽE KONKURIRA TELEFONU

Če pogledate prijetno sličico, ki smo jo uvrstili med naše vrstice, boste spoznali prijazno dekle, ki se brzojavno »pogovarja«. Sliko smo namreč posneli v našem komercialnem oddelku takrat, ko smo se pismeno s pomočjo avtomatsko vzpostavljene zveze pogovarjali s . . . s svetom. Ta brzojavni aparat, ki ga imenujemo tudi daljnopisnik ali teleprinter, je dobil v zadnjem času še novo ime: »t e l e x« in Iskra na svojih prospektih označuje poleg telefonske pozivne številke še »telex« pozivno številko. Kljub temu pa zvemo, da vendar vseh brzojavk Iskra ne prejema po tem aparatu, pač pa tudi s pošte direktno. Kje je torej uganka?

Brzojav je slavil že krepko stoletnico in je z rojstvom prehitel telefon, saj je bilo lažje prenašati tokovne signale v nekem ritmu kot pa ves govorni spektrum vseh frekvenc, recimo od 300 do 3.400 Hz. Prav zato, ker je brzojav uspel, se je ustalil in delno za dalje časa tudi obstal. Tako Morzeov brzojav že nad sto let v skoraj isti obliki še straši po mnogih naših službenih mestih (posebno pri železnici). V tem času je telefon doživel nesluten razvoj, v čemer ga je v drugi svetovni vojni in posebno po njej začel posnemati in zasledovati brzojav.

Brzojav ima namreč svoje prednosti, ker vsa sporočila predaja pismeno, dokumentirano, kjer ne gre za izgovor, češ »nič ne slišim« ali »jaz sem tako razumel« ipd. Seveda pa ta prednost dolgo časa ni slonela na trdnih nogah, saj vsi, posebno industrijski, bančni in trgovski ljudje, ki so brzojav zelo potrebovali, niso poznali Morzeovih znakov, s katerimi so se torej pogovarjali le izvežbani brzojavci, pa čeprav pismeno, s pomočjo papirnega traku in črt ter črtic na njem.

Toda pojavili so se Baudeaut, Hughes, Hell itd., ki so želeli brzojavno pisati tako, da oddajajo običajne črke kot pri pisalnem stroju in prav tako sprejemajo. Uspeli so, čeprav še ne popolnoma, dokler se ni malo pred vojno pojavil današnji daljnopisnik, ki so ga proizvajale podjetja Siemens, Olivetti, podjetja v Angliji itd. Ta »daljnopisnik« ali — danes se radi naslanjamo na angleško izrazoslovje — teleprinter, (saj tudi izraz »daljnopisnik« ni najlepši, ker nedvomno sliči nemškemu Fernschreiber), je zelo podoben res pravemu pisalnemu stroju in brzojavu hkrati, ki pa ima v moderni obliki še zvezo z avtomatsko brzojavno centralo.

Vsi, ki žele brzojavljati, vendar nimajo in tudi ne bodo imeli lastnih brzojavnih aparatov. Mimogrede rečeno, daljnopisnik je in bo še dolgo ostal službeni pripomoček industrije, trgovine, raznih ustanov ipd., ki ga zasebnik na stanovanju najbrž še ne bo tako kmalu namestil, dasi kdaj pa kdaj tudi on odda ali prejme kakšno brzojavko. Prav zaradi tega in zaradi pomanjkanja avtomatike in avtomatskih central sta nastali pri nas in tudi drugod po svetu dve brzojavni omrežji, poštno splošno in avtomatsko iz daljnopisniki, ki je vključevalo le tiste z velikim brzojavnim prometom oziroma, ki je vključilo le toliko naročnikov, kolikor je imelo prostih priključkov. Obe omrežji sta delovali in delujeta še sedaj samostojno in se je pri tem tistega omrežja, kjer naročnik sam izbira in brzojavlja brez posredovanja poštnih brzojavov odnosno posredovalcev, oprijel svetovni naziv »TELEX«.

Kakor ima telefon le takrat smisel obstoja, če ga uporablja širok krog, prav isto velja tudi za brzojav, posebno še za tisti brzojav, s katerim naročnik upravlja neposredno, vzpostavlja zveze, »se pogovarja« brez posredovanja tretjega itd. To torej v polni meri velja za »TELEX«!

Ko že hvalimo TELEX, pogledjmo še, če to hvalo res zasluži. Pri nas, v Jugoslaviji, so še skromni zametki in naši podatki, zbrani na domači njeni, morda ne bi dali prave slike. Zato nam bo kar prav prišel prikaz, ki smo ga narisali po podatkih mednarodne revije »Journal UIT« — revije mednarodnega združenja za telekomunikacije (zvezek 6/57) in ki prikazuje porast brzojavnega prometa Danske v državi sami in v meddržavnem prometu z evropskimi državami.

Strmo se dvigajoče črte brez premissljanja in težav povedo komurkoli, da je porast »telex« brzojavk ogromen, naravnost fantastičen. Danska je

vendar majhna država in njena industrija v primeru z Nemčijo ni velika, toda število zvez kaže jasno, da Danska krepko živi v mednarodnem svetu. Močno je navezana na Švico in Veliko Britanijo. Nemčija kaže doslednost v ravnem dvigu, Českoslovaška in Madžarska sta se leta 1952 povrnile v široki svet in promet z njimi se strmo dviga, na vsak način celo hitreje, kot se dviga promet v Danski sami. Ob sklepu leta 1956 so manjši brzojavni »telex« promet z Dansko izkazale Avstrija, Jugoslavija, Norveška in posebno Italija. No, z zadnjo je razumljivo; precej položna črta je tudi z Norveško in Avstrijo. In Jugoslavija?

Naša črta je strma, podobna Madžarski, Franciji ipd. V tej primerjavi smo dobro zastavili! Toda — pozno smo zastavili, šele 1955 leta! To zamudo kar čutimo v svetovnem merilu, posebno seveda v primeri brzojavnega prometa z Dansko. Ta slika torej ne more biti absolutno avtoritativna. Morali bi si le ogledati svetovno sliko, gledano z našega zornega kota. Te slike pa nimamo. Pa vendar vemo, da bi bila sledeča:

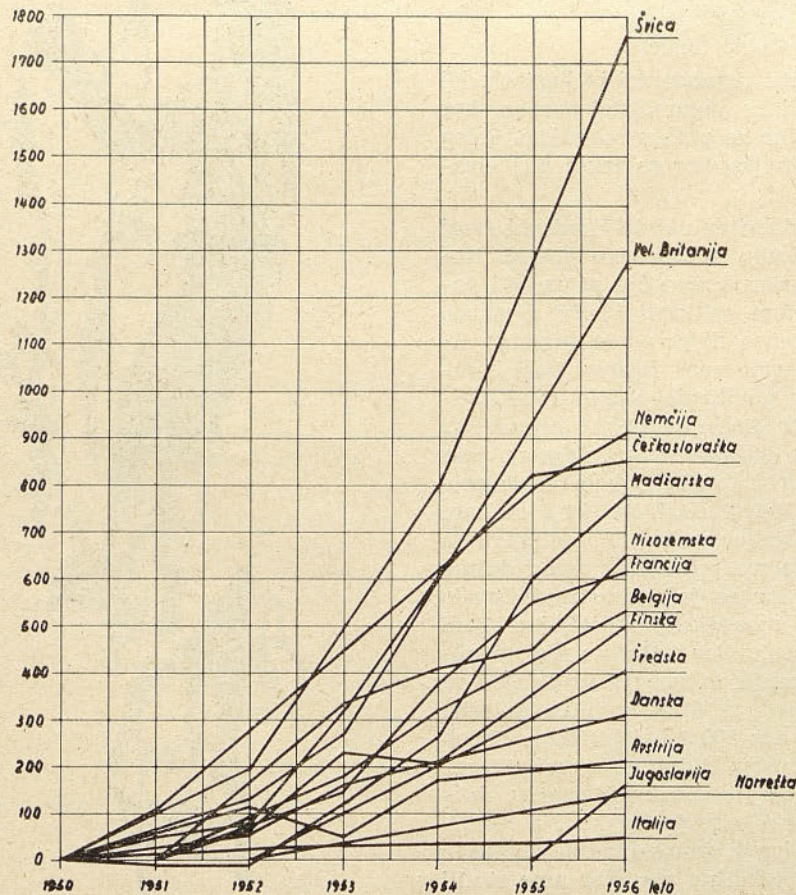
Porast prometa bi bil v vseh smereh ogromen, le po absolutni vsoti bolj majhen, saj še nimamo pravega, velikega brzojavnega omrežja. Zato nas uči nauk tega zaključka: **Zgradimo čimpreje močno, veliko, široko brzojavno omrežje z avtomatskimi brzojavnimi centralami!**

Kolikor smo izvedeli, je Generalna direkcija PTT v Jugoslaviji že sklenila uresničitev pravkar omenjeni predlog. Strokovnjaki že študirajo najboljšo rešitev. Povezali bodo službeno poštno omrežje s splošnim »TELEX« omrežjem prek novih avtomatskih koordinatnih central.

In prav v ta namen je napisan naš članek! »Iskra« se zaveda važnosti in potreb novega »TELEX« omrežja in novih »TELEX« avtomatskih central. Gradile se bodo s pomočjo koordinatnih stikalnikov. In ker je »Iskra« sistem s koordinatnimi stikalniki že osvojila, kandidira in je pripravljena pristopiti k izvajanju načrta Generalne direkcije PTT, zato se »Iskra« zaveda državne važnosti novega brzojava in želi s svoje strani doprinesiti svoj delež k novim tehničnim izboljšavanjem v Jugoslaviji!

inju

% poročanja
telex
prometa
napram
letu
1950

Povečanje »TELEX«
prometa na Danskem

KAKO SMO

GRADILI BIVAK POD VRHOM KOČNE

Tale sestavek bi moral napisati Dovjak Tone, ker je bil glavni povzročitelj dogodkov, ki naj bodo opisani v njem. Toda Tone se je uprl in zato se je Igor obrnil name, da ga rešim iz zagate.

Dolgo je že tega in začetek zgodbe sega v pozno jesen leta 1949. Bil je to čas, ko je bilo hudo moderno, da je vsaka tovarna in po možnosti tudi ustanova imela vsaj pol ducata društev. Ob takem razpoloženju se je rodilo »Planinsko društvo ISKRA«.

Še dobro se spomnim, da smo se zbrali v montaži, kjer sem se takrat ubadal s števci. Tone je prinesel še tople vesti s posveta na Planinski zvezi Slovenije, ki je pozdravila našo namero po ustanovitvi lastnega društva. Zato smo na tem sestanku izbrali iniciativni odbor in takoj tudi določili okvirni program. V zapisniku tega sestanka med drugim piše: »Sklenili smo tudi, da naj bi bodoči gospodarski odsek zgradil bivak za 10 oseb. Postavili bi ga nekje v ostenju Kočne«.

Načrte za bivak je izdelal pokojni Cveto Šubic.

Za postavitvev smo imeli dve varianti: jugozahodni in jugovzhodni greben Kočne. Kasneje smo se odločili za jugozahodni greben, ker je pristopnejši, kar je bilo posebno važno za prenos materiala. Poleg tega je bila ta varianta tudi zato ugodnejša, ker so takoj pod bivakom smučišča v srednjem Dolcu.

Že v januarju 1950 smo poslali v odobritev načrte Planinski zvezi Slovenije; istočasno smo jo tudi »požicali« za finančno pomoč. Načrte so nam še kar hitro odobrili, z denarno pomočjo pa so bili počasni in škopi — šele leta 1951 so nam naklonili 15.000 dinarjev. Tako smo bili postavljeni pred neprijetno dejstvo, da moramo finančna sredstva ustvariti sami. Kmalu smo našli rešitev. Naši industriji obutve je pritrjevanje profiliranih gumijevih podplatov na gojzerice delalo velike preglavice. Profesor Avčin je takrat prinesel iz Švice vzorec specialnega žeblička za te podplate, mimo tega pa nam je dal še vzorec plezalne sponke iz durala. Odločili smo se, da pričnemo čimprej s proizvodnjo obeh artiklov. Naši orodjarji so nam izdelali orodje za vlivanje sponk, ter štanco in krivilno pripravo za žebličke. S sponkami nismo uspeli. Baje orodje ni bilo dobro izdelano in so zato vse sponke imele kaverne, kar pa je močno zmanjševalo njihovo trdnost. Več sreče smo imeli z orodjem za žebličke. Tudi z naročniki nismo imeli težav. Tovarna čevljev »Alpina« Žiri je odkupila vso našo proizvodnjo. Pri štančanju in krivljenju žebčev se je navdušenost članov novo ustanovljenega društva hitro polegla. Kljub temu smo do konca leta izdelali cca 500.000 žebčičkov. Uspeh bi bil lahko precej večji, če bi ne bilo orodje stalno v popravilu. Sicer pa je šlo brez nesreče, če odštejem nekaj popraskanih prstov. Hribernikov Janez je medtem delal hrastovo ogrodje bivaka. Na Plesni, kjer smo izbrali prostor za postavitvev bivaka, smo splanirali zemljišče in skopali temelje. To pa je bilo tudi približno vse, kar smo storili v prvem letu.

Ob zaključku leta smo precej pobiti pregledovali: dosežene rezultate, ki so bili zelo majhni, če si jih primerjal s predvidenimi načrti. Vendar smo bili trdno odločeni, da leta 1951 bivak postavimo.

Z izdelavo žebličkov smo nadaljevali, saj nam je bil to edini vir dohodkov. Žirovci so se sicer naveličali naših žeblijev, toda srečno smo našli novo žrtev — Industrijo obutve v Ljubljani.

V mizarski delavnici je Hribernikov Janez nadaljeval z deli. Kot vajenci smo mu pomagali člani alpinističnega odseka — največkrat Črt, ki ga je Janez najbolj »obrajtal«. Tudi ključavničarska dela so potekala po načrtu.

Sneg se je umaknil z našega gradilišča v Kočni. Odpravili smo se, da dokončno uredimo stavbišče in postavimo betonske temelje. Tovarniški kamion nam je pripeljal material in orodje do Suhadolnikove žage v Kokri. Prenos od tu do Suhadolnikove kmetije nam ni delal težav. Nosačev nas je bilo precej, pot pa je bila kratka in zložna. Večina je potem odšla domov, šest (če se ne motim, dva Janeza*, dva Toneta** in midva s Simonom***) pa nas je prenočilo pri Suhadolniku. V naslednjih dneh smo prenašali cement, pločevinaste sode za vodo, deske za opaž in orodje na gradilišče nad Dolcami. Nosili smo po dvakrat na dan, zvečer pa smo se utrujeni pretegovali po klopeh prostorne Suhadolnikove izbe. Suhadolnikov oče nas je prenašal z neverjetno potrpežljivostjo vse poletje in še naslednje leto. Pri njem smo imeli skladišče materiala, tu smo kuhali žgance in makarone, spali in vedrili, če nas je preganjal dež. Ko smo prenesli material, smo pričeli z betoniranjem. Pesek smo pripravili že prejšnje poletje, vodo pa smo nosili izpod snežišča, ki je bilo oddaljeno kakšnih 300 metrov od našega gradilišča. Po končanem delu smo se utrujeni, vendar zadovoljni vrnili v Kranj.

Doma smo kakšen teden kasneje delali načrt za prenos ostalega materiala; skoraj da smo obupali. Izračunali smo, da bomo morali prenesti približno 250 bremen. Vse to pa naj bi se po takratnih znakih razdelilo na 6 do 8 ljudi. Toda nepričakovano smo dobili pomoč — kaj vse ne opravijo zveze — 60 vojakov kranjskega garnizona nam je prišlo na pomoč. Skupno nas je tisto nedeljo cca 80 ljudi prenašalo deske, žlindrno volno in podoben material po pobočjih Kočne — škoda le, da niso vsi prišli na cilj. Da bi se preveč materiala med potjo ne porazgubilo, smo se kvalificirani nosači porazdelili vzdolž vse kolone. Bil sem v zaščitnici in bodril tiste, ki jim je že v prvi tretjini poti skočilo srce v hlače ali zmanjkalo sape. Zadnji smo opravili komaj polovico poti, ko so se prvi že vračali. In tako je mladi Vojvodinec, ki še nikdar v svojem življenju ni bil v taki strmini, ves nestrpen vprašal bosanskega tovariša, ki se je nasmejan že vračal: »Ej družkane, koliko ima još do cilja?« Ta mu je nagajivo odgovoril: »Još jedan sat i ohoho. Ali pamti, ohoho je dulji nego jedan sat«.

Ko je fant to slišal, se je kar sesedel. Sicer pa je bila pot res naporna, posebno strmi travnati plaz, dolg približno 1000 m, ki ga v sredini prekinja skal-

Vrh Kočne

Prijetno je na spomladanskem soncu

nata stena. Steno smo sicer obšli, vendar smo imeli na tem mestu z bolj ravninsko razpoloženimi nosači še posebne težave.

Popoldne smo se zbrali pred Suhadolnikovo hišo. Naša kuharica nam je postregla z enolončnico, ki smo jo s slastjo pospravili. Večina je odšla domov, kakšnih 8 pa nas je ostalo. V Suhadolnikovi šupi nas je čakala še cela grmada desk in žilindrne volne. Skoraj ves teden smo se zaganjali po pobočjih Kočne. Medtem je Hribernikov Janez pričel z montažo. Posebno trmasta sta bila pri nošnji Zajčev in Rozmanov Janez. Ob koncu tedna je bilo leseno ogrodje z opažem postavljeno. Manjkala je še pločevinasta prevleka in notranja oprema.

Svoje dopuste smo skoraj porabili, zato smo pločevino za streho in še nekaj drugega materiala prenesli do bivaka ob nedeljah, delno pa tudi med tednom po opravljeni službi. V začetku leta takega napora ne bi zmogli, takrat smo pa bili po tolikih nošnjah prav dobro utrjeni.

Naloge, ki smo si jo zadali v začetku leta — dokončno postavitev bivaka — tudi v tem letu nismo opravili, vendar smo se končnemu cilju zelo približali. Za naslednje leto nas je čakal samo še prenos notranje opreme, rezervoarja in strelovoda.

Leto 1952 smo nastopili precej zaskrbljeni. Morali smo kupiti še marsikaj za notranjo opremo bivaka, naša blagajna pa je bila prazna. Tudi takrat smo kmalu našli ustrezno rešitev. Za tovarno »INDUPLATI« smo izdelali kino - ojačevalnik iz starega materiala, ki smo ga odkupili v tovarni. Levji delež pri tem delu je opravil Zajčev Janez, pomagala pa sva mu še midva z Rozmanom. Naša blagajna si je pri tem krepko opomogla. Manjkajočo opremo smo nabavili in jo postopoma prenašali v Kočno.

Neko soboto v avgustu se nas je pri prenosu materiala zbralo spet nekaj več, novinca sta bila Herman in Milan*. Pri Suhadolniku smo se oprtali s še preostalo robo (štedilnik, pogradi, klopi, rezervoar za vodo in podobnim), vsak po svojih močeh in prizadevnosti. Ostali sta le dve šamotni opeki, ki ju nihče ni maral. Herman si je sicer izbral lažje breme z izgovorom, da ni v formi. Ko si je v pomoč iskal okrog poda primerno palico, je hudo mušni Milan, ki je bil vedno pripravljen, da jo komu zagode medtem v Hermanov ogromni nahrbtnik potisnil tisti dve opeki, dočim je sam nosil rezervoar za vodo in še nekaj drobnega materiala v njem. Med potjo se je jezil sam nad seboj, ker mu je smrkavi rezervoar delal takšne težave pri hoji. Ko pa smo prišli do bivaka, je Milan svečano pozval Hermana, da naj pogleda v nahrbtnik, če v njem ni slučajno tista opeka, ki je ostala pri Suhadolniku. Takrat pa je Herman z veliko eleganco potegnil opeko iz Milanovega rezervoarja. Vsi smo se prisrčno nasmejali, tudi Milan, čeprav je bil njegov nasmeh v začetku bolj kisel.

Spet je prišla jesen in z njo deževje, vendar nas to ni motilo, naš bivak je bil pod streho in dokončno opremljen. Dušan* ga je še slikal in ugotovil nadmorsko višino — 1952 m.

V našem društvu pa smo med tem preživljali črne čase. Število članov je od 600 (leta 1950) padlo izpod 200 in še s temi nismo imeli pravega kontakta. Pričeli smo misliti na to, da se ponovno pridružimo matičnemu društvu v Kranju. To se je tudi zgodilo na zadnjem občnem zboru 26. februarja 1953.

Vc

* Herman Bajda in Milan Erbežnik

* Dušan Renčelj

IN NEKAJ LET POZNEJE...

V lepem, zgodnjejesenskem jutru smo po ozkem kolovozu, ki se je vil po sočnih pašnikih, stopali navkreber. Bili smo trije. Tone s širokim nahrbtnikom, ki mu je upogibal hrbet, Toni, mlad, vitek fant s prožnim korakom in jaz s fotoaparatom. Okovani čevlji so enakomerno udarjali ob kamenje. Sem pa tja je kdo zajel sapo in se spoštljivo ozrl v strme grebene. Skoro navpično so se dvigali pod belo kopreno neba.

»Poglej, tamle na tistem grebenu je bivak...!«

»O, sto zlomkov...!«

Visoko nad zadnjimi obronki gozda je bila na skalnatem robu mala usedlina. Ostro oko je komaj razločilo to mesto, kjer naj bi bilo naše taborišče št. 1. Bilo je še daleč, visoko nekje v meglicah in skalah, kamor so vodile samo steze ovac in gamsov, ki so prihajali na strme, med skalami razmetane travnate zaplate na pašo. Bil je čudovit pogled na mrko, od sonca ožar-

jeno obličje Kočne, ki je vabila človeško srce in ga hkrati navdajala s spoštovanjem do svoje veličastne lepote.

Stopili smo k Suhadolniku na čašo kislega mleka. Vprašali smo gospodarja, kaj misli o vremenu. Ozrl se je v megle in strokovnjaško pristavil:

»No ja, že precej časa drži in če bo posreči, še ne bo huđega...«

Torej naprej! S položnih pašnikov smo stopili v mecesnov gozd. Pot je postala kmalu bolj strma, korak je zastajal in potne kaplje so si začele utirati pot po naših razgretih licih. Naravnice so se začele zajedati v ramena. Sonce, ki je bilo že visoko, pa je neusmiljeno žgalo v strmo stezo.

Tone je med potjo pripovedoval, kako so gradili bivak. Da, »kapo dol« pred vsemi tistimi, ki so kdajkoli hodili po tej poti in poleg svojega nahrbtnika nosili še 20–30 kg. Gre jim priznanje, ki ga bo od srca rad dal vsakdo, ki je iz čisto amaterskih pobud že lezel v to strmino.

Gozd se je po enourni hoji končal v strmem plazu, ob krajeh poraščenem z visoko travo. Nekako v sredini ga prečka skalnat skok, kjer naj bi bilo po Tonetovih besedah konec vseh težav. »Naprej bomo hodili kot po rožicah«, je zatrjeval. Zagnali smo se v breg, se lovili med travo in kleli nad spodrs-ljaji. Končno smo na prvem skalnatem robu uzrli planinke. Snežno beli cvetovi so se lahko zibali v prijetnem vetru, ki je hladil naše razgrete obraze. Torej tu naj bi bil konec vseh naporov? Pot do lahke hoje nam je zapirala nevisoka stena, po kateri smo malo potelovadili in se nato oddahnili v mehki travi na vrhu.

Pogled od tu je bil res čudovit. Iz doline Kokre, ki je bila že globoko pod nami, so se vzdigovale megle, se vzpenjale v visokih stebrih ob strmih pobočjih in se drobile v ostenju. Zapihal je hladen veter, ki nam je veleval na pot. Za spomin na konec težav je škrcnil tudi moj fotoaparatus. Toda spomin ne bi bil spomin, če bi se vse zgodilo tako kot smo pričakovali. »Hoja po rož'cah« je po nekaj metrih prešla v strm plaz, ki se je vzpenjal prav do pod sten. O, narava! In Tone? Po vseh štirih je rinil v strmino, da nam je sapa pohajala. Čez nekaj časa nam je pokazal drugo mesto, kjer nam bo narava podarila svoj čudežni smehljaj, v travnati zaplati, prek katere se je vila res pravcata steza. Se nekaj sapa in stali smo pod steno. Tokrat je bil Tone mož beseda. Položna steza nas je ob cvetočih planikah pripeljala v bivak v trenutku, ko je neke blizu treščilo. Dosegle so nas samo prve, debele kaplje, kajti ploha nas je našla že pod pločevinasto streho. Zakurili smo v štedilniku in sestavili jedilnik. Tone je imel poleg izredne kondicije tudi veliko smisla za kuhanje. Prijetna toplota nam je kmalu zlezla v kolena in resnici na ljubo naj priznam, da sem se najbolje počutil sede. Zunaj pa je z nezadržano srditostjo besnela nevihta!

Po izdatnem in še posebej povedano, okusnem kosilu, ki smo ga s slastjo pojedli, smo opravili še vsa obvezna

gospodinjska dela. Tudi tu je bil Tone strokovnjak. Kmalu se je od zahoda začelo svetlikati. Megle so se razpršile in zjasnilo se je. Sinja svetloba je zjasnila tudi naše razpoloženje, ki je zraslo v odločitev, da nemudoma naskočimo vrh.

»Kar po bližnjici«, je odločil Tone. Toni si je oprtal vrv, »za vsak slučaj« in po strmem plazu smo jo nemudoma ubrali naravnost proti vrhu. Med potjo, ki smo jo večinoma prehodili po vseh štirih (naj žive amaterji), je nekajkrat prišel tudi fotoaparatus do veljave. Silno počasi smo prodirali navzgor po grušču, ki se je valil pod nogami, dokler se nismo oklenili skal, kjer je noga dobila trdnejšo oporo.

»Gamsi!« Hitro smo naravnali glave v nakazano smer. Bilo jih je šest, prav sredi stene. Poskakovali so po skalnatem nagibu, dokler jih ni splašilo padajoče kamenje.

»No, če gamsi lahko pridejo tod čez, se bomo pa še mi preinili!« Toni je

bil optimist. Po skalovju smo se dvigali brez težav. S Tonijem sva krenila na levo, kamor so izginili gamsi, a Tone desno. Kmalu naju je poklical.

»Tu bo prehod!« je zaklical. Vzpenjal se je po precej strmi gladki plošči. Po nekaj metrih je obtičal. Z rokami je otipaval gladko skalo, toda oprimka ni bilo nikjer. Krepko se je pridušil. Po starosti sem bil drugi na vrsti. Precej lažji prehod je obetala ozka razpoka, ki je navpično delila steno. Sprva je šlo vse po sreči, toda kmalu mi je trebušasta skala zaprla pot. Sto zlomkov, moj alpinistični amaterizem še ni dosegel takšne kvalitete, da bi se spravil tod čez. Toda dobil sem podporo v Tonetovih navodilih, ki je na trebuhu ležeč, spremljal celoten potek operacije. Pomaknil sem se navzven in se razkoračil. Tedaj sem spoznal, kako srečni so ljudje, ki imajo dolge noge. Končno sem se le potegnil čez rob. Vsedel sem se za skalo in nategnil vrv, kajti po kaminu je že telovadil Tone. Sledil je Toni, ki je do naju prilezel brez težav. Kmalu smo stopili na greben in od tod na vrh.

Sonce je že zahajalo in metalo rdečkasto svetlobo na navpično steno, ki si je z vrha spuščala skoro navpično v praznino. Po dolinah je že legal mrak. Nad Koroško je divjala nevihta. Tudi proti vrhu je veter neprestano gnal megle, ki so nam začele zastirati pogled na čudoviti svet pod nami. Pričelo nas je zebsti, kajti veter je bil strupeno mrzel. Tudi neurje nam je s

Pred bivakom

koroške strani grozilo, da nas bo ta večer še enkrat napralo.

Hitro smo se spustili po markirani poti proti peščenemu plazu, po katerem smo se kar speljali. Prve kaplje so nas neusmiljeno priganjale. Ploha nas je ujela tik pod bivakom. Urno smo se vzpeli v breg in smuknili pod prijetni pločevinasti krov. Veter se je neusmiljeno zaganjal v stene in nam podil po glavi ugibanja o trdnosti pločevinastega zavetja, ki je ob takem viharju, vsaj zdelo se nam je tako, vsak trenutek utegnilo zgrmeti v prepad. Tone je sicer zatrjeval, da je bivak skoraj gotovo preživel še vse kaj hujšega, toda sunki vetra so le krepili njegovo prepričanje, da bi bivak le bilo treba privezati.

»Toda če je kljuboval že toliko let, bo vzdržal še nocojšnjo noč.« Nekaj pomirjevalnega je bilo v teh Tonetovih besedah in z vso slastjo smo se posvetili okusni večerji.

Z vetrom smo tudi mi utonili v sen. Izza Kalškega grebena je vstalo jutro, čisto, umito, kot jutranja rosa. Ozračje je bilo mirno, le globoko iz doline je prihajal odmev prebujajočega se življenja. Sončni žarki so jeli otipavati vrhove Grintovca in Kočne, ko smo se spustili v Dolce in se povzpeli v zapadno ostenje Grintovca.

Bivak, to skromno, a prijetno zavetišče sredi čudovito lepega sveta je ostal pod nami. Kdorkoli pride v njegovo okolico, spozna, da je tu svet, ki s svojo lepoto pritegne sleherno človeško srce.

*Dvojno
srečanje
kegljačev*

ISKRA : NIKOLA TESLA

Dne 15. in 16. 6. 1957 je bila v gosteh v Iskri poleg ostalih fizikturnih sekcij tudi kegljaška ekipa »Nikola Tesla«. Prijateljski kegljaški dvoboj se je vršil v nedeljo, dne 16. junija na novem, modernem, 4-steznem kegljišču KK Triglav v Kranju. Tekmovali so v disciplini 6×100 lučajev in v borbeni partiji v mednarodnem slogu. Rezultati tega prvega dvoboja pa so bili sledeči:

6 × 100 LUČAJEV

Tekmovalci »Iskre«		Tekmovalci »Nikole Tesle«	
Kegljev		Kegljev	
1. Stružnik Ivan	345	1. Dabac Josip	303
2. Kunst Jože	362	2. Marinič Josip	299
3. Zevnik Jože	379	3. Modrič Ivan	282
4. Kordež Franc	368	4. Stipetič Franjo	299
5. Kordež Alojz	416	5. Vrbanič Ivica	315
6. Valentar Stane	402	6. Dodič Anton	317
Skupaj:	2272	Skupaj:	1815

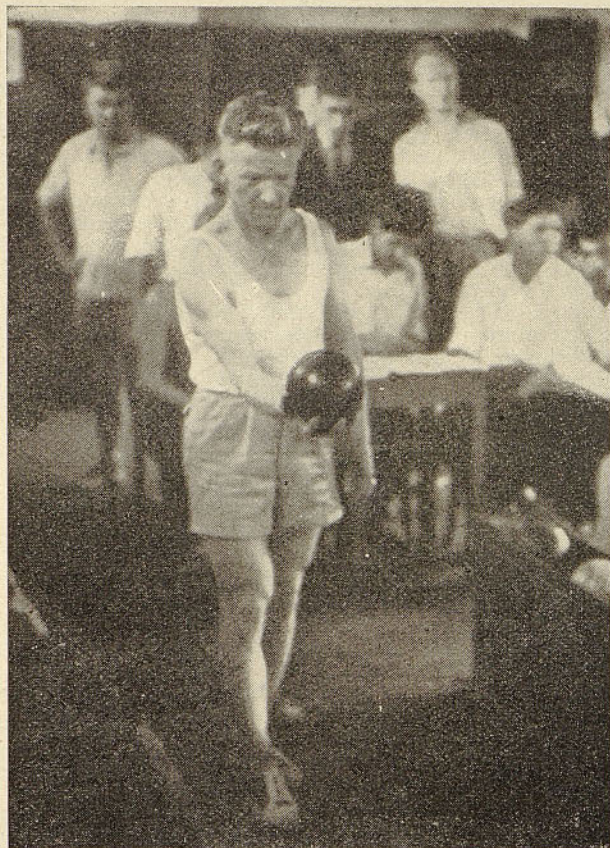
Ekipa »Iskre« je torej zmagala z visoko razliko v kegljih in to za 457 kegljev.

Najboljša med posamezniki sta bila tov. Alojz Kordež s 416 in tov. Stane Valentar s 402 porušenimi keglji.

Po tem tekmovanju je bila odigrana borbeni partija v sestavi 10 tekmovalcev. Ekipo »Iskre« so sestavljali sledeči tekmovalci: Stane Valentar, Franc Kordež, Ivan Stružnik, ing. Milan Ilgo, Jože Kunst, Alojz Kordež, Milan Bašelj, Andrej Žiberna, Alojz Nograšek in Jože Zevnik. Dvoboj se je končal z rezultatom 307:212 t. j. z razliko 95 kegljev ponovno v prid »Iskre« iz Kranja.

Ob zaključku dvoboja so nam tekmovalci »Nikole Tesle« poklonili v spomin lično plaketo s simbolom kegljača-tekmovalca, mi pa smo jim izročili lepe šopke gorenjskega cvetja.

Dne 20. in 21. julija pa se je vršil v Zagrebu povratni kegljaški dvoboj med istima ekipama. Tekmovanje se je odvijalo na lepem 2-steznem kegljišču KK »ZET-a« (Zagrebački električni tramvaj) v

istih disciplin kot v Kranju. Razlika v tekmovanju pri borbeni partiji je bila samo v tem, da smo to pot morali nastopiti v narodnem in ne v mednarodnem slogu kot smo mi vajeni. V naši ekipi so bili gotovo tekmovalci, kateri niso nikdar tekmovali po tem načinu, pa so kljub temu tekmovanje uspešno zaključili. Rezultati tega dvoboja, kateri se je vršil v nedeljo, dne 21. 7. 1957 pa so bili sledeči:

6 × 100 LUČAJEV

Tekmovalci »Iskre«		Tekmovalci »Nikole Tesle«	
Kegljev		Kegljev	
1. Kordež Franc	368	(Poimenski rezultati nam niso znani, ker nismo prejeli tekmovalnih zapiskov.)	
2. Zevnik Jože	376	Znano nam je le skupno število porušenih kegljev.)	
3. Žiberna Andrej	365		
4. Krenner Jože	373		
5. Kordež Alojz	390		
6. Valentar Stane	404		
Skupaj:	2276	2008 kegljev	

V tem dvoboju je bil najboljši med posamezniki tov. Stane Valentar, kateri je s 404 porušenimi keglji edini presegel vsem kegljačem zaželeno znamko. Poudariti pa moramo, da je bilo kegljišče izredno težko, (vdajale so se deske položnice) kar je povzročalo pri vseh tekmovalcih precej težav. Iz navedenega so tudi ostalih tekmovalcev povprečni rezultati, kateri pa so kljub temu v skupnem številu porušenih kegljev boljši, kot pa v prvem dvoboju v Kranju. Zanimivo je v tem, da smo v Zagrebu porušili samo 4 keglje več, kot pa v prvem nastopu v Kranju.

V borbeni partiji po narodnem sistemu pa so nastopili za tovarno »Iskro« sledeči tekmovalci: Stane Valentar, Jože Krenner, Viktor Arhar, Franc Šparovec, Franc Kordež, Alojz Nograšek, Jože Kunst, Andrej Žiberna, Jože Zevnik, Alojz Kordež.

Tekmovalci »Nikole Tesle« so bili to pot uverjeni v sigurno zmago te borbene partije iz že navedenih razlogov, ker smo mi morali nastopiti v narodnem slogu, katerega ne igramo pri nas v LR Sloveniji že tretje leto. Pripravili pa smo jim porovno presenečenje ter zmagali z rezultatom 302:269 t. j. z razliko 33 kegljev v našo korist. V tej borbeni partiji so

bili najboljši tov. Krenner, Valentar in Alojz Kordež. Zelo dobro pa se je tudi izkazal tov. Šparovec, kateri je prvič nastopil na takem tekmovanju in s tem prestal velik tekmovalni krst.

Ob zaključku tekmovanja smo mi poklonili tekmovalcem »Nikole Tesle« lepo darilo v spomin na povratno srečanje v Zagrebu. Oni pa so nam izročili velik šopek lepega cvetja, katerega smo porazdelili med seboj.

Prav do odhoda z vlakom (kegljači smo bili prisiljeni peljati se v Zagreb in obratno z vlakom, ker ni bilo prostora v avtobusu) so nas spremljali tovariši kegljači »Nikole Tesle« ter s tovariškimi besedami v skupnih pogovorih obljubljali ponovna slična tekmovanja v Zagrebu kakor v Kranju.

Izredno gostoljubje, katerega smo bili deležni ravno mi kegljači od tovarišev »Nikole Tesle« je treba toplo pozdraviti, ker daje vzpodbudo za lepo tovarštvo ne samo na športnem, temveč tudi na delovnem področju obeh delovnih kolektivov.

Gostovanje kegljačev tovarne »Iskra« Kranj v Zagrebu bo ostalo vsem v lepem spominu, istih mišljenj pa so bili tudi tovariši iz bratske republike Hrvatske ob priliki gostovanja v Kranju.

V. S.

POVRATNI ŠPORTNI DVOBOJ MED EKIPAMA ISKRA : NIKOLA TESLA

Že dan pred odhodom v Zagreb smo imeli težave, ker se je avtobus »Transurista« iz Škofje Loke pokvaril. Imeli smo sicer na razpolago drug avtobus istega prevoznega podjetja, vendar manjšega, ki smo ga sprejeli, ko smo se prepričali, da nam nikjer drugje ni mogoče v tako kratkem času dobiti drugega, večjega.

V soboto zjutraj, ko je bil avtobus že zaseden, zunaj pa je čakalo na vstop še kakih deset tekmovalcev, so se kegljači, ki so bili najbolj disciplinirana ekipa, odločili, da potujejo z vlakom. Ostali pa smo se stlačili v avtobus in hajdi na pot proti Zagrebu.

Do Stične je kar šlo, tudi brzina je bila primerna, od tam dalje pa vedo vse pohvalno povedati »o prelepi beli cesti« mučeniki z zadnjih sedežev. Dolg oddih smo napravili v Novem mestu, ker se nam je skupinica »asov« zgubila iz evidence in je na noben način nismo mogli najti. Ko so s polurno zamudo in sijočih lic izgubljeni sinovi prišli v avtobus, sem imel občutek, da smo lahko srečni, ker so sploh tako hitro prišli!

Cesta od Novega mesta dalje je čudovita, ni dosti manjkalo pa sploh ne bi prispeli v Zagreb. Oddahnili smo si šele malo za Bregano, ko smo prišli spet na avtostrado. Na postaji v Zagrebu smo še naložili kegljaško ekipo, ki je ravno prispela, in se odpeljali v podjetje »Nikola Tesla«. Tam so izgubili že vsako upanje, da bomo sploh

Udeleženci športnega dvoboja

prišli, ko je bila pa ura že preko pol-dneva, nas pa so pričakovali okoli desete.

Kratka malica, ogled tovarne na hitro roko, in že smo se podali na kosilo, spotoma pa smo oddali svojo prtljago v Dom učencev tovarne »Rade Končar«, kjer smo tudi naslednjo noč spali. Verjetno bi vse tekmovanje potekalo v redu, če se ne bi še med kosilom ulil dež, ki je namočil malo nas, še bolj pa igrišča.

S športnimi funkcionarji »N. T.« smo se domenili, da bodo vsa tekmovanja še isti dan, t. j. v soboto popoldan, razen kegljaškega dvoboja, ki bo v nedeljo dopoldan. To so kegljači spretno izkoristili in se šli v mesto odpočivati.

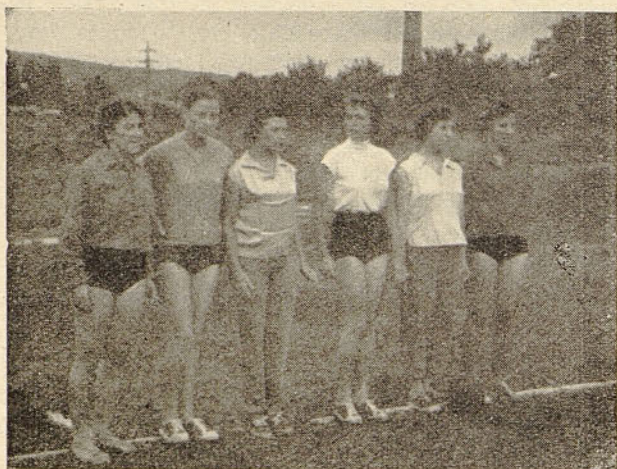
in blato je brizgalo na vse strani, le Žoga ni hotela nikamor. Igra sama je bila neverjetno raztrgana vendar borbeno do zadnjega trenutka. Igrišče »tisočerih jezer« in pa sodnik so napravili svoje: po vodstvu 1:0 smo tekmo izgubili z minimalnim rezultatom 2:1, pri tem pa je bil en naš igralec izključen, drugi pa je dobil tak težak udarec z žogo v glavo, da se je popolnoma osvestil šele pri večerji. Bilo je precej razburjanja zaradi izgubljene tekme, jaz pa pravim, da je bilo to prijateljsko srečanje, kdo je boljši, pa itak vemo!

Tudi dekleta so izgubila dvoboj v namiznem tenisu z minimalno razliko 3:2.

v avtobusu, in voznja se je nadaljevala. Kratek, a razburljiv postanek v Trebnjem, kjer so nekateri hoteli preskusiti razen jezikov tudi moč mišic, in že smo se bližali gorenjski metropoli.

Sprejel nas je mrzel veter in nam ohladil razgrete glave, vročih od prevoženih kilometrov in korajže, ki smo jo dali pod streho v Toplicah.

Ker je bil namen teh tekmovanj med dvema delovnima kolektivoma obrazložen že v prejšnji številki, tega na tem mestu ne bom ponavljal, mislim pa, da je bilo tekmovanje zanimivo, prijetno, poučno in tovariško. Dva važna kolektiva sta napravila nov korak k zblizanju!

Ženska in moška odbojkaška ekipa

Ob 16. uri so se začele prve borbe. Nastopile so naše odbojkarice, ki so po začetni nervoziteto uredile svoje vrste in brez velikih težav zmagale. Se jim je pač poznalo, da so imele uvoženega trenerja.

Strelci so svoj posel opravili precej bolj hladnokrvno. Čeprav večkratni kandidat za prvo mesto Dušan, ni bil navzoč, so ostali tudi dobro opravili svoje delo.

Med tem, ko so naši mušketirji bele žogice dajali lekecije v tovarniški avli, so to isto delali naši odbojkarji, ki so gospodarili po igrišču tako suvereno, da jih je bil res pravi užitek gledati. Pokazali so neverjetno vigranost, zdržljivost, borbenost in disciplino, skratka — bili so odlični. Povedati moram, da je bila ta ekipa v mesecu avgustu za teden dni na treningu v Ankaranu na račun sindikata Iskra, povod za to tabornjenje in trening pa je dal prav ta dvoboj z »N. T.« v Zagrebu. Navedeni ekipi želimo čim več športnih uspehov! Gladka zmaga 3:0 dovolj zgovorno govori o kvaliteti naših odbojkarjev.

Se predno se je zaključil dvoboj odbojkaških reprezentanc, se je na blatnem in razmočenem igrišču začela najbolj dramatična borba dveh enakovrednih nogometnih moštev. Voda

Ta dan so bila tekmovanja zaključena, in odšli smo na zasluženo večerjo, kjer naj bi bila tudi zabava in predaja daril. Vse to je odpadlo; pomanjkljiva organizacija je marsikoga odgnala v mesto, odkoder so se vračali nekateri proti jutru, drugi pa kar sredi dopoldneva, le kegljači, ki so imeli drugi dan tekmovanje so se odpravili takoj po večerji spat. Tudi tov. Abe je bil ob 11. uri že v postelji, kar najbolje karakterizira značaj zabave.

V nedeljo zjutraj so se pomerili kegljači obeh tovarn, opoldne pa je bilo poslovilno kosilo, predaja daril in nagovora predstavnikov njihovega kolektiva in sindikata. Šele odgovor našega tajnika tov. Metoda je deloma uredil vzdušje, ki se je na poti domov vidno popravljalo. V Smarjeških toplicah, kamor smo prispeli sredi popoldneva, je bil Zagreb že skoraj pozabljen in razpoloženje je bilo na vidiku, ko smo se valjali in premetavali po bazenu, napolnjenem z zdravilno toplo slatinsko vodo. Med rosenjem dežja je bila ta kopel še toliko bolj prijetna, razigranosti in smeha ni bilo ne konca ne kraja. Osveženi, spočiti in vedri smo spravili pod streho vse, kar smo dobili na mizo.

Močan naliv nas je še pravi čas prenaljal, da smo spet zasedli svoja mesta

ZADNJA športna NOVICA

Fantje, ki so bili pretekli mesec na enotedenskem treningu v Ankaranu, so 21. 8. 1957 nastopili v odbojkaškem dvoboju v Kropi proti prvaku slovenske zahodne conske lige »Partizan«, Kropa in zmagali z rezultatom 3:2, seti: 4:15, 6:15, 15:6, 15:3 in 13:14. To je obenem tudi največji uspeh kategera koli kranjskega odbojkaškega moštva, ker v Kropi Kranjčani še niso zmagali. Pripombe vredno je še dejstvo, da so se vedli igralci »Partizana«, Kropa zelo nešportno (pred serviranjem so žogo metali v travo, da je bila bolj mastna — padal je dež, da je bilo lovljenje servisa otežkočeno), pa tudi publika je obkladala naše igralce z vsemi mogočimi priimki. Po končanem dvoboju trije igralci »Partizana« sploh niso hoteli pozdraviti naših igralcev.

Za naše moštvo so nastopili tovariši: Virnik, Zupan, Humerca, Dimnik, Kallan, Torel in Erlah.

Našim odličnim športnikom želimo nadaljnjih uspehov in športniškega po-
našanja za ugled naše ISKRE. **Sg**

Naša odbojkerska ekipa v akciji

in spet se je začela šola

Spet se je začela šola, spet so se pomnožile skrbi marsikomur izmed nas. Šola terja svoje, mi pa ali moremo nuditi vse potrebno svojemu šolarju? Ne mislim tu le na obleko in obutev, ki mu je po vsej verjetnosti potrebna nova, saj je od pomladi sem spet toliko zrasel, da mu je vse postalo ozko in majhno, če že ne premajhno, dalje aktovka, knjige in zvezki, tu mislim v prvi vrsti na same pogoje učenja doma. Mnogi izmed nas nimajo svoji družini odgovarjajočega stanovanja, imajo le kuhinjo in spalnico, ali enostavno nimajo prostora, kjer bi se lahko učili in pisali naloge. In ker stanovanjske stiske ne bomo kmalu ugnali, je potrebno, da v pogojih, v kakršnih pač živimo, odredimo tudi šolarjem svoj življenjski prostor, delovni prostor, ki bo samo njihov. Pogosto je prav od tega delovnega prostora odvisen uspeh v šoli!

Seveda bi bilo najbolj idealno, da bi imel naš šolar svojo sobo, kjer bi spal in kjer bi se učil in pisal naloge. Rekel sem idealno, ker je zelo malo družin, ki bi lahko nudile svojim otrokom take ugodnosti pri delu in učenju. Pri večini je tako, da so zelo na tesnem s prostorom, zato prav store taki starši, če že prvi dan, ko gre otrok v šolo, določijo prostor, kjer se bo učil, kjer bo imel spravljene knjige in ostale šolske potrebščine ter ga navajajo in od njega tudi zahtevajo, da je ta prostor vedno v redu. Učenje je prav resna zadeva, zato moramo

vedeti, da to delo zahteva svoje: prostor, čas in mir. To velja za odrasle in v še večji meri za našega šolarja. Ta se bo najbolje počutil v kotu, ki bo samo njegov in pogosto menjavanje delovnega prostora se lahko škodljivo odraža v njegovem pripravljanju za šolo. Posebno mlajši učenčki se težko privajajo na take selitve. Pri vsem tem pa seveda morate paziti na izbiro prostora, kajti ni vseeno, kje se uči, ali je soba svetla ali temačna. Če je temačna in si drugače ne moremo pomagati, bo treba kupiti namizno svetilko, ki bo vsekakor prišla prav z nastopajočo zimo.

Kolikor pa šolarju ne moremo nuditi niti posebne mize, mu je treba določiti primeren čas za učenje, seveda mora vrstni red, dnevni red, pri mizi biti prilagojen šolarju, to se pravi, da mora šolar imeti pri mizi prostor takrat, ko je za učenje najbolj sposoben. Takrat, ko se naš mali učenec ali dijak uči, so vsi obiski nezaželeni, pa tudi mlajši bratci in sestrice naj se takrat ne igrajo v istem prostoru, da bo otrok pri knjigah lahko zbran in ne raztresen.

Čisto napačno pa delajo tisti starši, ki jim ni mar, kje in kdaj se bo otrok doma učil. Izgovarjajo se, da tudi oni niso imeli najboljših pogojev za učenje pa so vseeno zdelovali in da kdor se hoče učiti, bo že našel čas in prostor za učenje. Izgovor je slab in do otrok zelo krivičen. Otrok rabi pomoč in mi, starši, smo jo dolžni dati v največji možni meri. Zaman bo kasneje iskati krivdo za šolarjeve pomanjkljivosti in slabe učne uspehe in rede na učiteljih in profesorjih, ko pa sami nismo nudili najosnovnejših pogojev za učenje znanja željnemu šolarjem. Zato sem mnenja, da je ureditev otrokovega delovnega prostora za učenje in skrb za redni delovni čas najmanj, kar moramo kot starši storiti za našega šolarja.

Zgornje vrstice mi je narekovala praksa, ki sem jo dobil, ko sem kot član šolskega sveta na gimnaziji obiskoval otroke s slabimi ocenami na domu, in opazoval pogoje za učenje, zato mislim, da niso popolnoma odveč.

MED NAŠIMI TABORNIKI

Praktičen nasvet

Ceprav se je šele začela jesen in je do zime še daleč, je le prijetno, če v sobi sem in tja malo zakurimo. Po-vejmo s pravo besedo: začelo se je neprijetno delo — kurjenje peči. Kako lepo je bilo poleti, ko ni bilo teh skrbi pred mrazom. Toda kaj moremo — drva in premog smo po večini že nabavili, zato le nekaj nasvetov, kako naj s kurivom varčujemo in kako si delo s kurjenjem olajšamo.

Prvo, kar si moramo zapomniti je, da kurimo s takim kurivom, za kakršno so pač peči grajene. Če je peč grajena za premog, nikar ne kurite z drvni, in obratno, ker v takem primeru pač ne bo dala toliko toplote, kolikor po-kurimo.

Važno je tudi, da imamo dovolj velike peči za ogreva-nje prostorov, v odgovarjajočem sorazmerju. V hudem mrazu ne pomaga še tako nakladanje, če je prostor pre-velik in peč premajhna. In neusmiljeno nakladanje goriva tudi dosti nekoristi, ker gre v takem primeru precej ne-izkoriščene toplote v dimnik. Na tak način utegnemo za-praviti tudi do 60 odstotkov goriva. Priporočam, da že se-daj pred zimo pregledate, če se vratca peči dobro zapi-pirajo. Tudi ta pomanjkljivost vpliva na preveliko po-trošnja kuriva. Zdi se mi, da je precej koristneje plačati račun za popravilo vratice, kot pa kupiti meter drv več kot bi bilo potrebno.

Najprimernejša temperatura se v sobi giblje med 18 in 20 stopinj Celzija. To lahko lepo kontroliramo s sobnim termometrom (ki naj ga vsaka družina ima, posebno taka, ki ima majhne otroke) in tako tudi na ta način s kontrolo sobne temperature pomagamo k racionalni porabi kuriva.

Od vseh peči so za stanovanja najbolj primerne lon-čene peči, peči, ki dolgo in enakomerno drže temperaturo in se tudi prekomerno ne segrejejo. In ko zjutraj (ali kadar pač pospravljamo) odnesemo pepel, je najpametneje, da takoj tudi na novo naložimo v peč papir, treske in drva, da kasneje le podkurimo, kadar bi spet radi zakurili, kajti tako ne smetimo po sobi dvakrat in si ne delamo nepotreb-nih smeti in dela.

Sg.

Kranjski taborniki smo se pred me-secem utaborili ob tem prijaznem me-secu na sinjem Jadranu. Prvi izmeni, ki je že odšla, sledi zdaj še druga — sami nasmejani fantje in dekleta.

Življenje v taboru se prične zjutraj, ko dežurni s piščalko naznani čas vsta-janja. To velja za vse, tudi za tiste, ki jih je treba včasih kar s posteljo vred potegniti iz šotora. Po jutranji telovadbi pospravimo šotore. Tekmu-jemo med seboj, kajti vsak si želi imeti čim lepše urejen šotor, ker se lastniku najlepšega šotora obeta na koncu taborjenja čokolada. Nato ima-mo zajtrk, po zajtrku jutranji zbor. Na zboru vzemo, kaj bomo delali tisti dan. Včasih smo malo pokarani, včasih pohvaljeni. Večkrat gremo takoj po zboru vsi skupaj v gozd po storže, da se oddolžimo gozdni upravi, ki nam je v zameno za semena odstopila taborni prostor. Storže pa rabimo tudi za kur-javo.

Sicer pa v času od zajtrka do mali-ce, ko je za kopanje še hladno, po-stavljamo taborne objekte, da se naučimo pionirskih del in taborniških spretnosti. Postavili smo že vhod, jam-bor, gospodarske šotore in jedilnico. Tudi kuhinjo so kuharice pohvalili, saj smo jim sezidali štedilnik, uredili mize in police, vse skupaj pa pokrili s platneno streho. Skopali in postavili smo tudi latrine ter napeljali vodovod v kuhinjo in umivalnico.

Na jasi v gozdu nas čaka tovariš Marko, ki nas pripravlja na prvi in drugi taborniški izpit. Radi smo v gozdni šoli, ker tam zaživimo pravo taborniško življenje. Enkrat se učimo vozlov, drugič prve pomoči, pa spet signaliziramo, spoznavamo taborniško organizacijo in kurimo ognje.

Po dopoldanski malici se zapodimo v vodo. Ta se potaplja, oni čofota, Bogdan išče leščurje, Ladko in Draga pa učita neplavače, da bi se do konca izmene naučili plavati.

Na vrsti je kosilo. Tega ne zamudi nihče. Menažke se praznijo in že jih je cela vrsta tistih, ki čakajo na »re-pete«. Po obilnem obroku hrane zavla-data v taboru mir in tišina, saj takrat je čas popoldanskega počitka.

Popoldne se spet kopljemo, nato pa se gremo raznih iger, igramo odbojko, gremo se lova na lisico, ali zaplešemo kolo. Na večernem zboru spusti tabornik, ki se je tisti dan najbolj izkazal, zastavo, nato pa se zberemo ob tabornem ognju. Za smeh poskrbi največkrat Tomi, tabornice deklamirajo, pevski zbor zapoje pesmi, pomagajo pa vsi, ki so zbrani ob ognju.

Utrujeni in zaspani se razidemo v šotore in v taboru je zopet vse mirno. Tabor spi, budne so le še straže, ki čuvajo nas in naše imetje pred nepo-klicanimi gosti.

Dan je končan in jutri bo nastopil nov. Čakajo nas še izleti, katerih se zelo veselimo. Šli bomo v Rovinj, na Stenjak, v Pulo, v okoliške kraje in morda celo na Brione.

Tako živimo mi, taborniki v Fažani.

Korošec Vladimir.

VTISI IZ BOSNE

Bihać

Po službenih opravkih sem potoval v Bosno, v kraje, ki jih še nisem videl. Potovanja sama na sebi so običajno enolična, vendar pa je od človeka samega odvisno, ali si zna potovanje napraviti zanimivo ali ne.

Do Zagreba pozna pot itak večina, tam pa sem prestopil v vlak za Bihać. Vročina je bila neznosna, vse je kar žarelo. Kljub nedelji je bil vagon, v katerem sem bil, poln delavcev v delovnih oblekah. Z dvema sem navezal razgovor, ki je kmalu postal zanimiv. Bila sta iz Željezare v Sisku in na moje vprašanje, kako se vozita na delo, sem se zelo začudil, ko sem izvedel, da sta iz Hrv. Kostajnice, kajti pot je dolga in naporna, zveze pa zaradi novega voznega reda še slabše kot prej. Že v Sunji je bil postanek 50 minut zaradi potniškega vlaka Beograd—Zagreb, drugi pa, ki se vozijo po še daljši relaciji in morajo potovati preko Bos. Novega, čakajo tam na razne zveze 1 uro in 15 minut! Povedal sem jima, da sem član kolektiva „Iskra“ iz Kranja in da imamo več avtobusov za delavce. Djuro mi je odgovoril: „To mi sve znamo. I kod nas bih moglo biti tako, a zašto nije, to je opet pitanje našeg radničkog savjeta, a o tome neću da raspravljam!“ Čestital sem mu k pravilnemu stališču, ki ga je zavzel s tem, da notranjih zadev svojega kolektiva ni kritiziral v razgovoru s tujcem... Na vožnji naprej od Sunje mi je Djuro pokazal poplavljeni polja in pašnike, ker je 4 dni prej divjala tod silna nevihta. Kmalu je poplavljenno področje minulo in pokazali so se pašniki, kjer ni bilo niti 10 cm trave, polja, na katerih so bili ogoni, široki do 30 cm, brez žita in v teh širokih razorih je stala kalna voda. Na vprašanje sem izvedel, da je to škodo povzročila „krupa“, t. j. toča. Bil je resnično žalosten pogled.

V Kostajnici sva se z Djurom poslovila. Po dolgočasni vožnji smo prispeli v Bos. Novi šele okrog 17. ure. Tu smo čakali do 18,30, ko je pripeljal iz Bihaća motorni vlak, ki sestoji iz dveh vagonov, je izdelek železniških delavnic „Boris Kidrič“ iz Maribora, je popolnoma nov in vozi zelo hitro. Pokrajina je enolična približno eno uro, nato pa se pojavi veliko lesno ind. podjetje „UNA“ v Bos. Krupi, s katerim je tudi naša tovarna v poslovnih zvezah. Vrstijo se postaje, postajališča in kmalu za Bos. Krupo se dolina Une zoži na kvečjemu 30—40 metrov. Na desnem bregu Une teče ozek trak ceste, železnica pa na levem bregu. Vrsti se predor za predorom in levo in desno v soteski se dviga divje in nepristopno skalovje. Tudi ta del poti je zanimiv

le nekaj časa, nato pa postane dolgočasen zaradi enoličnosti. Ko se doljna malo odpre, se v daljavi prikaže mestece — to je Bihać. Prenočil sem v hotelu „Bosna“ udobno in po primernih cenah. Na zidu hotela je nameščena velika marmorna plošča, na kateri sem prečital, da sta v tej hiši leta 1942 stanovala dlje časa hrvaška pesnika Vladimir Nazor in Ivan Kovačić - Goran, pred in po I. zasedanju AVNOJ-a. Obiskal sem tudi muzej NOB, ki je izredno zanimiv zaradi obilnega dokumentarnega gradiva.

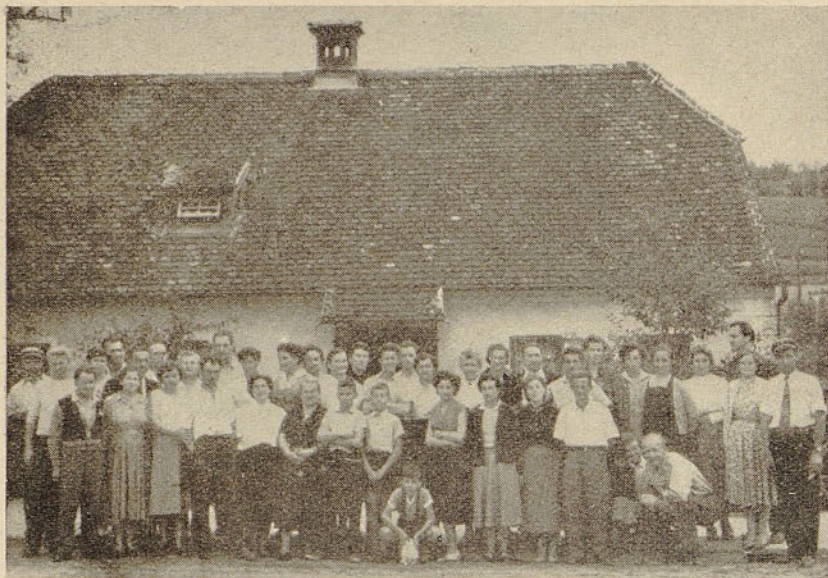
Posebna bosanska zanimivost v Bihaću je „pijaca“, po naše semenj. Tu se ob ponedeljkih zbere ljudstvo iz vsega okraja, naprodaj je žito, glinasta posoda, v glavnem pa govedo, takozv. „buše“. Bosansko govedo je zelo majhno, mora pa biti zelo vztrajno in pri hrani skromno, ker je pokrajina zelo skalovita. Prevoznih sredstev nisem niti opazil, največ uporabljajo majhne, vztrajne in trmaste osličke, ki so tipični pojav krušne Bosne.

Še istega dne sem nadaljeval pot z avtobusom proti Bos. Petrovcu, ki je od Bihaća oddaljen 54 km. To pa je potovanje, ki ga nikomur ne želim, kajti ceste sličijo morskim valovom ob najhujšem viharju in po dveinpolurnem gujanju sem že mislil, da bom „ujel“ morsko bolezen, kar bi ne bilo ničesar čudnega. Lep del vožnje pa je zelo zanimiv, ker se cesta v strmih serpentinah vzpenja na pribl. 800 m visoki Ripač. Z vrha Ripača je lep pogled na mnogo višji Grmeč. Na mnogih krajih so v skalnatih predelih skupine po 30—50 grobov: tu leže pokopane žrtve Narodno-osvobodilne borbe, kakor sem izvedel od sopotnikov.

Naslednji dan, ko sem uredil vse, zaradi česar sem prišel, sem se vrnil v Bihać. Na povratku domov sem razmišljal o marsičem. Predvsem moram poudariti izredno vljudnost in prijaznost Bosancev. Videl sem tudi muslimanke, ki jih je poznati po širokih hlačah in še po nečem, kar je zelo zanimivo: ne nosijo feredže, toda čim se je približal vlak, so mu okrenile hrbet, da bi nihče ne videl njih obraza.

To je kratek oris vtisov, ki sem jih nanizal o BiH. Na vsak način je bilo potovanje kljub napotrom zelo zanimivo.

F. G. Bizeljski

v Kumrovcu

Naši izleti

v atomskih toplicah

Na Jelovci

Rovtarica — križišče na Jelovici

ZAHVALA

Zahvaljujem se tov. dr. Vidmarju, šefu obratne ambulante »Iskra« za ves trud in požrtvovalnost, ki sem je bil deležen v času svoje bolezni.

Govekar Miro,
urejevalec na stiskalnici